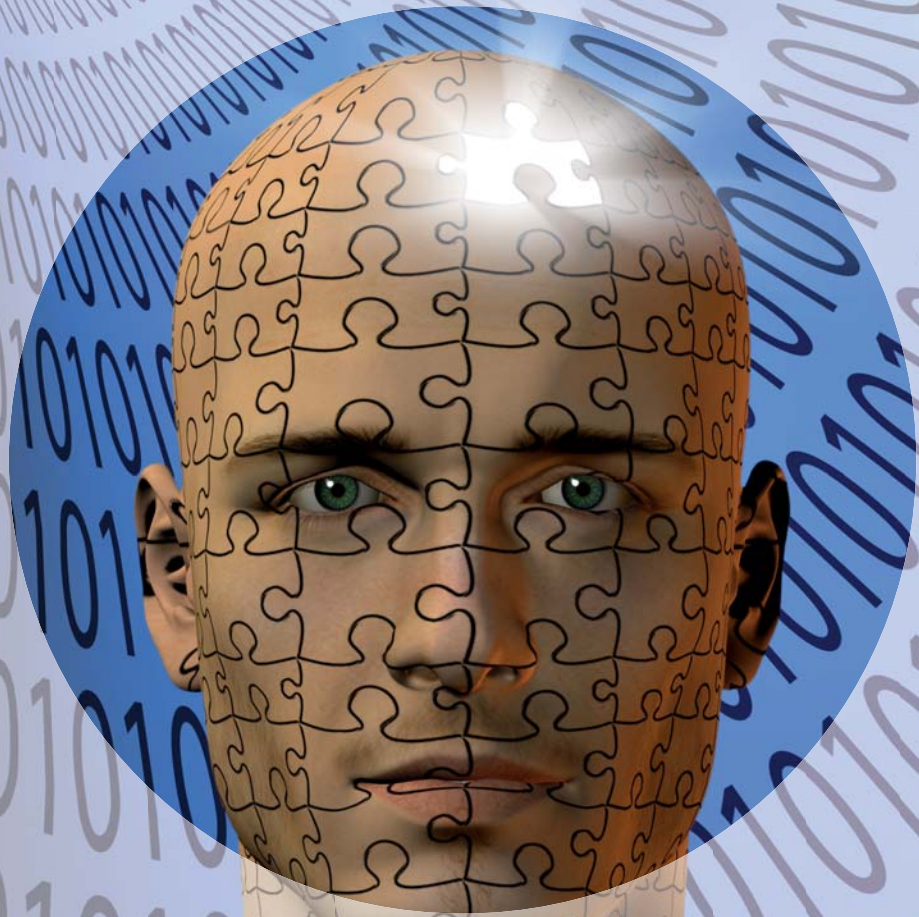

Promise

Voor bijbels denken in de gezondheids(zorg) 26 jaargang nr 3 (juli 2010)

In dit nummer:

Hoe christelijk is Anselm Grün?
Assertiviteit in bijbels perspectief
Sleutelen aan het bewustzijn

Assertiviteit in van de Bijbel

We leven in een snel veranderende wereld. Door de explosieve ontwikkeling in communicatie- en informatietechnologieën zoals internet, satellietverkeer, neurale- en kabelnetwerken en databanken, leven we in een steeds kleiner lijkende wereld, die we aanduiden met 'global village'. Ondanks de toenemende digitale communicatierevolutie, lijken 'gewone' communicatievaardigheden zoals emotioneel inlevingsvermogen, sociale vaardigheden, omgaan met grenzen, juist steeds meer af te nemen. We worden in onze cultuur 'overspoeld' met een andere geest die onze cultuur door secularisatie, individualisme en pluriformiteit transformeert naar een anti-christelijke samenleving, waarbij 'anti' vooral in de betekenis van 'in de plaats van' bedoeld wordt. Welvaart en hebzucht lijken de twee leidende waarden in de dynamiek van het westen geworden. Dit draagt bij tot zwakke banden in relaties. Hoe kunnen we in dit alles standhouden?

Assertiviteit en identiteit

Het Engels kent in tegenstelling tot de Nederlandse taal het werkwoord 'to assert' wat volgens het woordenboek betekent: jezelf kenbaar maken, voor jezelf opkomen, duidelijk je eigen mening zeggen. 'Nee' durven zeggen zonder je schuldig te voelen, keuzes kunnen maken en risico's durven nemen. Maar zeker ook: uiting geven aan je gevoelens van vriendschap, liefde en genegenheid, en negatieve emoties durven uiten. Assertief zijn betekent ook vrijmoedig zijn. Het uitgangspunt van

assertiviteit en christen zijn is in de eerste plaats geworteld in onze christelijke identiteit. In de vele assertiviteitstrainingen die we de laatste jaren gegeven hebben, is het opmerkelijk dat veel christenen zich nauwelijks bewust zijn, dat juist deze identiteit de basis is van hoe met grenzen, communicatie en conflicten om te gaan. Vaak blijkt de identiteit in de praktijk meer te steunen op lichamelijke criteria, zoals mooie kleding en een goed figuur of op psychosociale criteria zoals intelligentie, status of emotionele vaardigheden

dan wel op (pseudo) geestelijke criteria zoals een bediening in de kerk, geestelijke gaven of een ontwikkeling in het geloof. Hoewel al die zaken op zich niet onbelangrijk zijn, is dit toch een zeer wankel en vergankelijke basis voor identiteit en zelfaanvaarding. Door de snel veranderende omstandigheden in het leven, zoals ouder worden, trauma's, verlies en ziekte kan er dan gemakkelijk een identiteitscrisis ontstaan. Natuurlijk dienen christenen hun identiteit veel meer te ontleen aan het nieuwe leven en de nieuwe identiteit

het licht

die ze door geloof in Jezus Christus door genade ontvangen hebben. De waarde van iets wordt bepaald door de prijs die ervoor betaald is.

Petrus zegt in 1 Petrus 1:18-19: "Gij weet dat gij niet met vergankelijke dingen, zilver of goud zijt vrijgekocht van uw ijdele wandel, die u van de vaderen is overgeleverd, maar met het kostbare bloed van Christus, als van een onberispelijk lam". Deze identiteit is onvergankelijk, niet gebouwd op onze inspanningen of eigen mogelijkheden, maar op de eeuwigdurende genade van God. In de cursus christelijke assertiviteit die St. Promise geeft, is dit een wekelijks terugkerend onderdeel, waarin cursisten aan de hand van Gods Woord teksten overdenken die inhoud geven aan onze identiteit. Aan de hand van een vragenformulier leert men de intellectuele, emotionele en spirituele kant van die identiteit te ontdekken, door zich te verdiepen in wat Gods Woord zegt wie wij in Hem mogen zijn, en dit met elkaar te delen.

Subassertiviteit en agressief gedrag

Subassertief betekent dat een persoon te weinig assertief is, over zich heen laat lopen, afhankelijk is, niet kan zeggen wat hij/zij wil, of bijvoorbeeld bang is om met iemand in conflict te komen. De geremde, zich steeds aanpassende persoon, die het moeilijk vindt om voor zijn rechten op te komen of uiting te geven aan zijn gevoelens, verlangens, verwachtingen en meningen, is subassertief. Subassertiviteit is dus een uiting van sociale angst. Subassertieve mensen denken en handelen in zekere zin oneerlijk door te zwijgen of mee te praten met de ander. Natuurlijk heeft een ieder het recht om te zwijgen, als het dan maar duidelijk is dat hij of zij zwijgt. Subassertieve mensen draaien, met hun zwijgen, om de waarheid heen en komen niet op voor zichzelf, terwijl ze dat diep in hun hart wel zouden willen. Hij/zij zwijgt terwijl hij/zij wil praten. Hij/zij zou zelf zo graag aandacht willen, maar durft dit niet te uiten. Hij/zij besteedt daarom maar veel zorg aan dat wat anderen willen.

Het tegenovergestelde van subassertief gedrag is agressief gedrag. Agressief betekent wél voor jezelf opkomen, maar op een vervelende manier. Je snoert anderen de mond of maakt ze belachelijk. Het lijkt op autoritair gedrag. Je komt voor jezelf

op door anderen onnodig te kwetsen. Agressief gedrag breekt relaties af. Immers, degene die het gedrag ervaart zal zich in het nauw gedreven voelen en proberen in het vervolg de agressieve persoon zoveel mogelijk te vermijden.

Het volgende citaat is van Wies Weijts, die als trainer /adviseur voor Schouten & Nelissen (een opleidings- en adviesbureau voor persoonlijke en organisatieontwikkeling) werkt: "Om je in de moderne wereld te kunnen ontwikkelen heb je behoefte aan drie kerncompetenties: de zorg voor jezelf en anderen, de vrijmoedigheid om je eigen weg te gaan en de vastberadenheid om greep te houden op je eigen koers."

Zoals bekend bestaat ruim tachtig procent van alle communicatie uit lichaamstaal.

In deze formulering herken ik veel bijbelse waarden van juiste verbondenheid en omgaan met grenzen. Een bijbels voorbeeld van assertiviteit vinden we ook in de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan in Lukas 10: 25-37. De Samaritaan durft enkeling te zijn, anders te handelen dan anderen. Geen van de voorbijgangers wil handelen, hij wel. Hij gaat ook in tegen

wat vriend en vijand van hem verwacht. Als Samaritaan helpt hij een gewonde die – hoogstwaarschijnlijk – Jood is. Hij trekt zich niets aan van de gespannen verhoudingen tussen Joden en Samaritanen. De Samaritaan grijpt kordaat, beheerst, zakelijk en efficiënt in. Uit zijn daden en woorden blijkt dat hij welbewust de verantwoordelijkheid voor zijn keuze op zich neemt. De Samaritaan is zichzelf en speelt geen vroom toneel als hij de gewonde opraapt. Uit niets blijkt dat hij halfhartig of als reddend slachtoffer optreedt. Hij heeft de gewonde lief door zich open te stellen voor diens pijnlijke situatie. Gelet op de vijandschap tussen Joden en Samaritanen is zijn houding er een van zelfverloochening. Zijn zelfverloochening is oprecht, want er komt geen verwijt over zijn lippen. De Samaritaan is zorgzaam. Hij gaat in zijn liefde niet te ver. Hij levert zich niet uit aan de gewonde. Hij domineert niet over hem in zijn hartelijkheid. Hij verzorgt hem, maar weet zich ook weer van hem los te maken. Hij luistert naar Gods roepstem die via de gewonde tot hem komt. "Heb uw naaste lief als uzelf" stond ook in de wetten van de Samaritanen.

Lichaamstaal

Zoals bekend bestaat ruim tachtig procent van alle communicatie uit lichaamstaal. Vaak hebben we daar als christenen weinig aandacht aan geschonken vanuit de, naar mijn mening, onbijbelse visie dat er verschil is tussen de 'binnen- en buitenkant' van de mens, of – nog erger – dat

het lichaam slechts gezien wordt als een 'omhulsel', iets minder belangrijks in een mens. Voor mij als psychosomatisch therapeut is het al jaren duidelijk dat de mens een onlosmakelijke eenheid is van geest, ziel en lichaam. We zien dat duidelijk in het leven van de Here Jezus.

Zijn lichaamstaal was niet gemaakt, maar volkomen in overeenstemming met zijn zondeloze ziel. Bij de gevangenneming weken de gerechtsdienaren terug voor Zijn 'lichaamstaal' van woord, blik en gestalte. Bij de Schriftgeleerden en Farizeeën beproefde Hij het afgestompte geweten van hen, door hun blik te vangen bij de genezing van de man met de verschrompelde hand. Hoe vlamde zijn toorn toen op, om daarna weer plaats te maken voor diepe droefheid. In Marcus 10:23 werkten zijn ogen mee om de apostelen de gevaren van grote rijkdom in te prenten. Daarna is er in vers 27 weer een blik om hen troost te geven en te benadrukken dat bij God niets onmogelijk is.

Jezus kende de macht van zijn ogen. In de nacht van het verraad leidde Jezus Petrus door zijn ogen naar de reddende uitgang van diep berouw. Met een open oog heeft Hij de natuurverschijnselen waargenomen. Hij zag de mussen op het dak, de bloemen in de tuin, de kleermaker bij het verstellen, de kinderen die Hij bij zich riep. Hij had een volmaakte beeldspraak, passend bij Iemand, die een volmaakte lichaamstaal had. Duizenden mensen liepen hem na in de woestijn, om zijn toespraken te horen.

Hij laat zich een penning overhandigen. Hij stelt een kind in het midden, Hij wijst met een vinger naar de leliën des velds en de vogels, op het vissersnet aan de oever van de zee en op de Zaaier en de akker. Hij geeft aanschouwelijk onderwijs door zinnebeeldige handelingen. De apostelen moesten leren de minste te zijn, en daarvoor neemt Hij een linnen doek en een waterbekken en wast hun voeten. Ze moesten weten dat Hij gaat sterven. Het brood dat het beeld is van zijn lichaam, verbreekt Hij voor hun ogen. Ze moeten weten dat Hij sterft voor hen, en daarvoor reikt Hij hun het verbroken brood aan, opdat ze het mogen eten. Ze moesten weten waar Hij bleef, daarom voer Hij voor hun ogen ten hemel op. De 'uitstraling' van Jezus was er altijd één van medeleven, liefde en barmhartigheid. Zijn vriendelijkheid en goedheid zorgden ervoor dat de ouders hun kinderen bij Hem brachten, zodat Hij ze kon aanraken. Een zonnige hartelijkheid heeft Hem op al zijn wegen begeleid, en hoewel Judas Hem met een kus zou verraden, verweet Hij Simon, dat deze Hem geen kus gegeven had. De oude oosterse wijze om een begroeting met een kus te verbinden werd een christelijke zede.

Andere christelijke aspecten

Naast het praktisch leren omgaan en oefenen door middel van leren van sociale vaardigheden en rollenspelen als het gaat om grenzen met zichzelf, vrienden, werk, familie en God zijn er enkele belangrijke bijbelse onderwerpen waar we in de

trainingen veel aandacht aan besteden. In het boek Spreuken zijn er geweldig veel wijze lessen te vinden als het gaat om communicatie. Ook pastorale onderwerpen als vergeving, omgaan met teleurstellingen en verlies, twijfels in het geloof en communicatie in de relatie met God, zijn zaken die voor ons inhoud geven aan assertiviteit. Ook het omgaan met agressie van anderen, en de 'omweg' die we in onze reactie naar anderen via God kunnen maken, zijn van groot belang. Een christen is geen 'deurmat' waar iedereen zijn 'voeten op kan vege' en zal ook emotioneel vaardig moeten zijn om op gepaste wijze te kunnen communiceren. We moeten leren onze emotionele capaciteit te verhogen, maar ook het 'emotioneel schakelen' vanuit emoties tot rust. In het emotionele stressmanagement is het van belang om in alle emotionele stress jezelf te blijven. Het uiterste volmaakte voorbeeld vinden we in de Here Jezus aan het kruis. Hij leed, fysiek en emotioneel zoals niemand ooit geleden heeft, en toch raakte Hij niet getraumatiseerd en bleef zichzelf. "Vader vergeef het hun".

Om over na te denken / gespreksvragen:

1. Wat leer ik uit Spreuken 12:18, 15:30 en 21:13? Hoe kan ik groeien in sociale vaardigheden en inlevingsvermogen?
2. Waarom heeft een gezond waardegevoel alles te maken met een vrijmoedige, betrokken houding?

Gerard Feller

Christelijke assertiviteitstraining, Najaar 2010 op 10 maandagavonden of 10 donderdagmiddagen

Vanaf ma.13 sept 2010 (10 maandagavonden) en do 16 sept t/m 9 december 2010 (10 donderdagmiddagen) starten er weer een twee nieuwe cursussen Christelijke assertiviteitstraining. Deze cursus waarin sociale vaardigheden, gecombineerd worden met christelijke identiteit, is uniek in zijn opzet. Hoe ga je als christen om met grenzen op je werk, in familie, met vrienden en met God? Naast emotionele intelligentie wordt veel aandacht geschonken aan conflicthantering en identiteit.

Assertiviteit

Het Engels kent in tegenstelling tot het Nederlands een werkwoord "to assert" wat volgens het woordenboek betekent: jezelf kenbaar maken, voor jezelf opkomen, je emoties tonen, voor je rechten opkomen, duidelijk je eigen mening zeggen. "Nee" durven zeggen zonder je schuldig te voelen, keuzes kunnen maken, risico's durven nemen. Uiting durven te geven aan gevoelens van vriendschap, liefde en genegenheid maar ook negatieve emoties durven te uiten bijvoorbeeld door nee te zeggen zonder je schuldig te voelen.

Assertief zijn betekent ook vrijmoedig zijn. Het uitgangspunt van assertiviteit en christen zijn is dat je verantwoordelijk bent voor je eigen gedrag, dat jij verantwoordelijk bent aan je Schepper. Hij bepaalt uiteindelijk wat goed en slecht is, niet je omgeving. Assertief zijn betekent dat je, je niet op een negatieve manier laat beïnvloeden door wat anderen van je denken of door wat je denkt dat anderen van je denken. Subassertieve mensen denken en handelen in zekere zin oneerlijk, door te zwijgen of mee te praten met de ander. Natuurlijk heeft een ieder het recht om te zwijgen, als het dan maar duidelijk is dat hij of zij zwijgt. Subassertieve mensen draaien, met hun zwijgen, om de waarheid heen en komen niet op voor zichzelf terwijl ze dat diep in hun hart wel zouden willen. Hij/zij zwijgt terwijl hij/zij wil praten. Hij/zij zelf zo graag aandacht willen, maar durft dit niet te uiten. Hij/zij besteedt daarom maar veel zorg aan dat wat anderen willen. (Nico van der Voet)

Assertief zijn betekent dus niet dat je geen ja meer mag zeggen. Als je aan een verzoek wilt voldoen is dat uitstekend. Vaak durven we geen nee te zeggen uit angst om ruzie te krijgen, mensen te verliezen, onszelf schuldig te voelen enz. Als je jezelf

altijd wegcijfert blijft er niets van jezelf over. Dit is niet goed voor jezelf maar ook niet voor een ander. Als iemand je een verzoek doet is het belangrijk goed te luisteren naar wat de ander zegt. Bedenk of je meteen wilt weigeren of dat je de beslissing wilt uitstellen. Wees duidelijk in wat je besluit, als je weigert zeg dan duidelijk nee. Vertel eventueel waarom je nee zegt. Herhaal bij aandringen je weigering. Blijf consequent, tenzij je van mening verandert. Het tegenovergestelde van subassertief gedrag is agressief gedrag. Agressief betekent wel voor jezelf opkomen, maar op een vervelende manier. Je snoert anderen de mond of maakt ze belachelijk. Het lijkt op autoritair gedrag. Je komt voor jezelf op door anderen onnodig te kwetsen.

Cursusinhoud

In de cursus die uitgaat van een Bijbels mensbeeld komen zaken aan de orde zoals:

- Je identiteit als Christen.
- Hoe kan ik voor mezelf opkomen en wat is het verschil met "de onderste weg gaan".
- Hoe leer ik sociale vaardigheden en non verbale communicatie.
- Hoe kan ik spanningen in het samenleven met anderen onder controle krijgen en houden?
- Hoe ga ik om met mijn gevoelens en de gevoelens van anderen?
- Hoe leer ik op de juiste wijze als Christen te communiceren en grenzen te stellen?
- Hoe ga ik om met agressiviteit.

De leermethodes voor deze training zijn:

- verschillende soorten rollenspelen
- bijbelse voorbeelden en mogelijkheden voor oefeningen.
- verbale en non- verbale communicatie training.
- ontspanningstechnieken, groeps gesprekken.
- bijbelstudies en huiswerkopdrachten.
- sommige lessen wordt gebruik gemaakt van videotraining.

Iedere les bestaat uit een theoretisch gedeelte waarin verschillende hulpmiddelen die tot een betere assertiviteit leiden besproken en beoefend worden. En na de pauze in de subgroepen worden praktische situaties geanalyseerd, besproken en beoefend. Ook komt iedere les een oefening in christelijke identiteit terug. Bij

de cursus hoort een uitgebreid (153 blz) cursus-en werkboek wat in de loop der jaren aangepast is aan de ervaringen van de cursus.

Cursusleiding

Gerard Feller en Coby Feller

Psychosomatisch fysiotherapeut Psychosomatisch oefentherapeute pastoraal counselor

Voordat men op deze cursus kan inschrijven, dient er een intakegesprek plaats te vinden, waarin er wederzijds afgestemd wordt of de cursus wel voor u geschikt is, en verder wordt de motivatie getest om daadwerkelijk in de praktijk ook met deze cursus van 10 avonden te doen (U kunt zich inschrijven of meer info vragen via tel. 0348-561419 of 563359).

De cursussen worden gegeven in het therapeutisch centrum Oudewater, Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater

De geplande lesavonden op maandagavond van 19.30-22.00 in najaar 2010 zijn:

- sept 13,20,27
- okt. 4,25
- nov. 1,8,22,29
- dec. 6

Op donderdagmiddagen: van 13.00-15.30 uur

- sept. 16,23,30
- okt. 7,28
- nov. 4,11,25
- dec. 2,9

De cursuskosten bedragen inclusief intake en uitgebreide cursusmap € 298 (alleen voor particulieren) te voldoen vóór aanvang van de cursus op bankrek. 35.23.13.498 tnv G.P.M. Feller te Oudewater. Veelal vergoeden bedrijven en instellingen deze cursus.

Voor meer informatie of om u op te geven voor de cursus,

Praktijk voor chr. Hulpverlening "Heel de mens"

Lange Burchwal 80

3421 SM Oudewater tel. 0348 561419

info@pastoraat.com

Hoe christelijk is

De Duitse Benedictijner monnik Anselm Grün schrijft bestsellers over spiritualiteit (bijv. *God ervaren*) die ook door orthodoxe protestanten worden gelezen. Zijn boeken voorzien duidelijk in een behoefte en die behoefte aan spiritualiteit is legitiem. Daar hij de psychotherapie van C.G. Jung en zen-meditatie in zijn denken heeft geïntegreerd, interesseerde het me om enkele boeken van hem te lezen om te zien of de invloed daarvan te merken is. En inderdaad heb ik zijn boeken met gemengde gevoelens gelezen. Enerzijds schrijft hij mooie dingen, maar anderzijds zijn er dingen die niet kloppen. Je vindt in zijn boeken een vermenging van christelijk en new age denken.

God ervaren

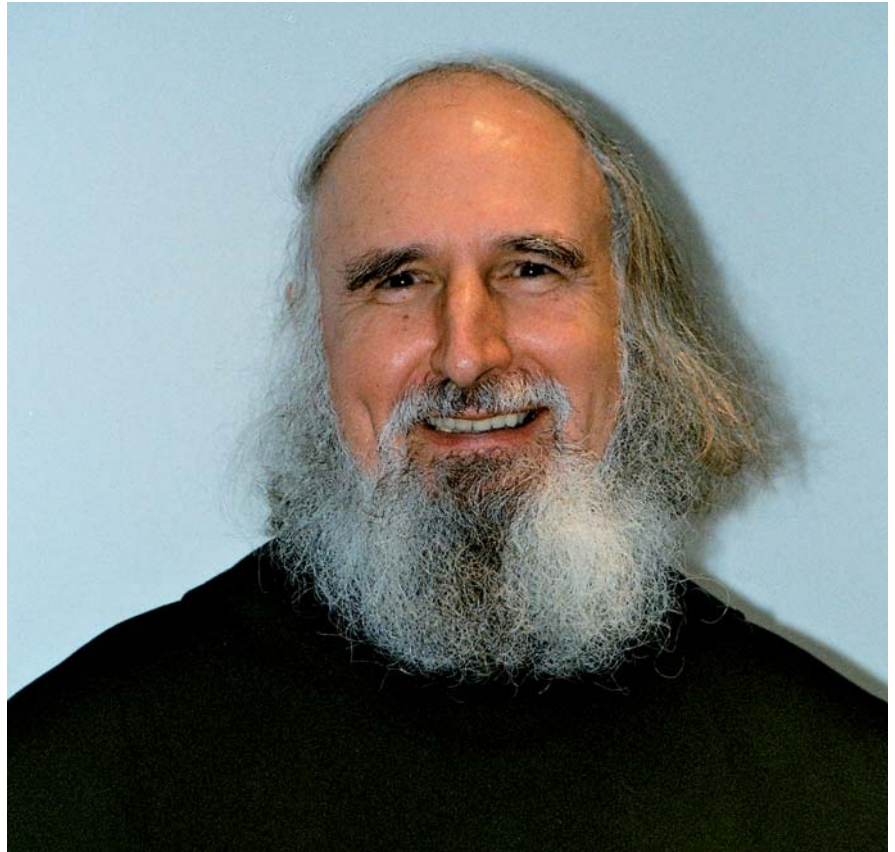
Godsbeeld

Grün verzet zich tegen eenzijdige godsbeelden, maar zijn eigen godsbeeld is ook eenzijdig. Een almachtig God, een straffende God en God als Rechter, zijn voor hem valse beelden. God is voor hem simpel een Aanwezigheid. Hier herkennen we de invloed van zen. Grün neemt verder het gnostische denken over, dat men ook bij Jung vindt, namelijk dat God niet alleen helder licht is, maar ook een donkere kant heeft. De apostel Johannes bestrijdt reeds deze gnostische ketterij: "God is licht en in Hem is er in het geheel geen duisternis" (1 Joh. 1:5).

Voor de gnosticus Jung en moderne New Agers is de duisternis echter een deel van God zelf, waardoor goed en kwaad worden gerelativeerd. We moeten als mens, zo zegt ook Anselm Grün, het kwaad in onszelf niet verwerpen en bestrijden, maar aanvaarden en integreren.

Godservaring

Voor Anselm Grün is er geen directe godservaring mogelijk: "Gods stem is echter niet direct te vernemen, maar als de stem in alle stemmen van de wereld en van de mens" (p. 81) en "in ervaringen van zonsopgang of -ondergang, van windstilte te midden van onweer, van een regenboog tijdens een gesprek, onverwachte ontmoetingen met mensen die me iets belangrijks meedelen, of in een goed verlopen autoreis op een spiegelgladde weg kan ik God zelf ervaren" (p. 128). Het gaat bij hem in feite om natuurmystiek. Alle levenser-

varingen kunnen voor hem een weg tot godservaring zijn. In diepste wezen maakt het hem niet uit of je aan het avondmaal of de eucharistie deelneemt, of een zoet koekje proeft.

Op zichzelf is natuurmystiek niet verkeer. Paulus zegt ook dat we uit de schepping God kunnen kennen (Rom. 2). Maar deze weg kan wel gevaarlijk worden als we ons in onszelf afdalen.

De weg naar binnen

Zowel de psychotherapie van Jung als zen zijn een weg naar binnen. Deze weg vinden we bij Anselm Grün ook. Als we maar diep in onszelf inkeren, vinden we volgens hem God. God is de diepste grond van ons zijn. "Als ik neerdaal in de sectoren van mijn ziel, die ik heb toegedekt en verhuld, zal ik daar God ontdekken die zich verbergt in de diepte van mijn hart" (p. 36). In wezen heeft hij zo geen ontmoeting met de Ander, maar is hij alleen met zichzelf. "Ik ervaar dus God niet als een bepaald iets, als een concrete gestalte, maar ik beleef Hem als mijn door het licht verlichte zelf. Ik ervaar me als één met mezelf" (p. 157).

Deze weg naar binnen kan gevaarlijk zijn. Toen Jung in het onbewuste afdaalde, ging hij er bijna aan ten onder. Hij maakte kennis met demonische krachten. Als gevolg van zijn dieptepsychologisch onderzoek kreeg Jung een geleidegeest (demon) bij zich, die hij Philemon noemde.

Deze gerichtheid naar binnen staat in contrast met de spiritualiteit van de Benedictijnen die hijzelf praktiseert in zijn klooster. "Doordat de monniken de Schepper loven en Zijn schepping in hymnen en psalmen bezingen, openen zij hun zintuigen om in de schepping de Schepper te ervaren" (p.146). Echte christelijke spiritualiteit richt de blik in aanbidding naar boven, naar de Transcendente God.

Algemene spiritualiteit

Grüns spiritualiteit is er voor christenen en niet-christenen. Het kan ook zonder Jezus. Volgens Grün woont God in ieder mens, daar moeten we ons alleen van bewust worden. "Jezus toont aan degenen die God zoeken dat het rijk Gods al in hen is, dat er in hen al een goddelijke kern is,

s Anselm Grün?

dat zij in God zijn en dat zij slechts in God hun ware wezen vinden” (p. 17). Natuurlijk, Gods levensadem woont in ieder mens en ook niet-christenen kunnen uit de schepping kennis van God hebben, maar uit de Bijbel leren we ook dat de gemeenschap met God door de zondeval verbroken is en dat we, als we tot een bewuste gemeenschap met de hemelse Vader willen komen, Jezus als de weg nodig hebben. Over die noodzaak spreekt Grün niet. De weg tot God is voor hem het verlangen dat ieder mens heeft.

Anselm Grün. God ervaren, Lannoo – Ten Have, 2001

Geloof voor beginners

In dit boek van Anselm Grün vinden we mooie christelijke gedachten. Christelijk geloof betekent voor hem een persoonlijke relatie met Jezus Christus. Hij wil zoeken de mensen helpen dit christelijke geloof te herontdekken. Hij zegt mooie dingen over de betekenis van sacramenten waar we als protestanten nog wat van kunnen leren. Een goed advies is: “Telkens als mij leed trof, heeft het mij geholpen om het te aanvaarden en uit te houden door de blik gericht te houden op het kruis van Jezus” (p. 67).

Helaas heeft het boek ook een schaduw-

zijde. Zo raadt hij christenen aan een tijd lang zen te beoefenen. “Daarom kan het niet de bedoeling zijn om zen en christendom te vermengen. De christen moet zich eerder helemaal in de zen-ervaring onderdompelen. Hij moet ‘oversteken, naar de overkant gaan’ (*passing over*) en dan terugkeren naar zijn christelijke wijze van denken. Door die overgang wordt zijn christelijke ervaring verrijkt en omgevormd” (p. 11).

Als mensen nog terugkeren vanuit de zen-ervaring, dan is dat wel met een geestelijke besmetting. Dat is ook aan Grün te merken. Hij heeft het vermogen verloren om geesten te onderscheiden. Zo schrijft hij: “Elke religieuze weg leidt – als hij bewust wordt gegaan – tot een diepe ervaring” (p. 11). Alle godsdiensten kunnen volgens hem dus tot God leiden, een typische New-Age -lering. Hij houdt geen rekening met geestelijke misleiding en is zo helaas een verkondiger van dwaalleren geworden die, zoals duidelijk blijkt uit Visie nr. 42 (2008) ook de noodzaak van het offer van Jezus loochent. God is voor hem alleen maar liefde, er is bij Grün geen plaats meer voor straf voor de zonden en het oordeel van God. We lezen in zijn boek niet over hel, satan en verloren gaan, God aanvaardt ons allemaal onvoorwaardelijk (p. 103). Het kruis is de plaats waar God zijn liefde toont; het is niet meer de plek waar satan werd overwonnen en de mens met God werd verzoend. Hij verkondigt dus een eenzijdig evangelie. Geen wonder dat hij zo populair is. Dit willen de mensen graag horen.

Anselm Grün, Geloof voor beginners, Lannoo – Ten Have, 2007

Je ware vrouwelijkheid ontdekken

In dit boek, dat hij samen met zijn zuster Linda heeft geschreven, omarmt Anselm Grün het feminisme. Ik wil daarvan enkele voorbeelden geven.

1) Over Eva wordt geschreven: “Eva, als moeder van alles wat leeft, leert ons vrouwen wat het betekent het leven in alles te ervaren. Het bracht Eva ertoe de vrucht aan de boom van kennis

van goed en kwaad te eten; zij wilde het leven smaken in alle facetten die het te bieden heeft. En ze heeft ook alle consequenties ervaren, ze heeft pijn en geluk gekend. Ze heeft zichzelf leren kennen en daardoor gewonnen aan inzicht en rijpheid” (p. 49). De zondeval wordt geloofend en het paradijsverhaal wordt omgedraaid. Eva heeft er voor haar zelfontplooiing juist goed aan gedaan van de vrucht te eten. Dit is de lering van satanisten, gnostici en feministes!

2) De moedergodin heeft een plaats gekregen in zijn denken. “Voor ons christenen weerspiegelt de moeder ook een belangrijke kant van God, namelijk de moederlijke kant van God .... Al in de oertijd wisten de mensen daarvan, in de verering van de moedergodin. De moeder representeert iets wezenlijks van God. Ze verwijst naar de grote godin die ons leven schenkt en erover waakt dat het leven verandert, dat het blijft rijpen, tot de definitieve verandering in de dood” (p. 50).

Ook hier heeft Grün geen onderscheidingsvermogen. God kan als een moeder zijn, maar wordt in de Bijbel nooit moeder genoemd. De moedergodin is de grote afgod.

3) Evenals er in het heidendom priestersessen waren, kunnen er volgens hem ook in het christendom priestersessen zijn, zonder dat ze nu aan een ambt gebonden zijn. Het gaat in beide gevallen om hetzelfde archetypisch beeld: “het vermogen tot transformatie en het beschermen en behoeden van het heilige vuur” (p. 85). De priesteres is de transformerende vrouw. “In de eucharistieviering verandert de priesteres brood en wijn in het lichaam en bloed van Jezus Christus. De priesterlijke vrouw verandert het dagelijkse leven, zodat het een doorgang wordt voor het eigenlijke, het goddelijke” (p. 90). “Vrouwen hebben een bijzonder vermogen om de goddelijke sporen in de mens op te zoeken en ze te interpreteren. Ze zien in ieder mens de goddelijke kern” (p. 88).

Dit is een typische New-Age -lering. Het boek ademt een New-Age -achtige en feministische sfeer.

Anselm Grün en Linda Jarosch, Je ware vrouwelijkheid ontdekken, Lannoo – Ten Have 2006

Paulus

In dit boek lanceert Grün een nieuwe visie op Paulus, niet dogmatisch, maar vanuit innerlijke ervaring. Het thema van de reformatie “staat tegenwoordig niet meer op de voorgrond” (p. 38). We gebruiken, zo zegt hij, nu psychologische taal. Verlossing wordt psychologisch gedeut. Het gaat om de ervaring van de innerlijke vrijheid. “De rechtvaardiging uit het geloof betekent nu juist, dat zij vrij zijn van hun eigen druk om zichzelf te rechtvaardigen.” (p. 38). Ook het leven uit de Geest wordt psychologisch gedeut: “Leven uit de Geest betekent: leven vanuit de eigen diepte, vanuit de oorspronkelijkheid, vanuit het innerlijke zelf”(p. 39).

Grün heeft het zo vaak over de liefde, maar orthodoxe christenen behandelt hij venijnig. Hij maakt een karikatuur van onze waarschuwing tegen occulte praktijken en stelt daar tegenover:

“Niets is er demonisch” (p. 41), alsof dat

de visie van Paulus is. Maar Paulus kon heel goed geesten onderscheiden.

Hij onderneemt voorts een felle aanval op de orthodoxe verzoeningsleer. “Fundamentalistische christenen beroepen zich

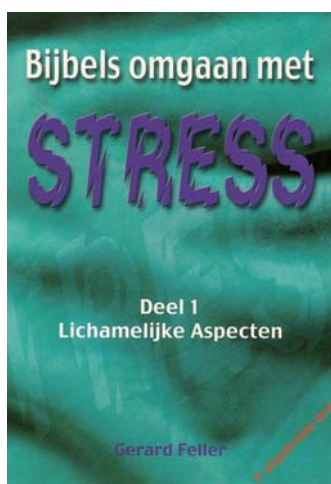
met hun opvatting over verlossing vaak op Paulus, maar ze hebben helemaal niet door hoezeer ze hem verkeerd begrijpen. Ze ontwerpen op basis van de beelden, waarmee Paulus het wonder van de verlossing beschrijft, een dogmatiek. En maar al te vaak schemert daar een wreed godsbeeld in door, als zou God Zijn Zoon in diens lijden de zonden van de wereld hebben doen dragen, opdat wij vrij zouden worden van onze schuld .... Ze hebben volstrekt niet in de gaten hoe ze met hun duistere godsbeeld de boodschap van Paulus vervalsen” (p. 89). We zouden volgens Grün de kruisdood van Jezus tot “bloeddorstig gebeuren” maken. God hoeft in de visie van Grün niet door een offer verzoend te worden. “Verzoening is een gebeuren in onze ziel” (p.100). Grün kan niet tegen het bloed van Jezus, dat voor onze zonden is vergoten. Hij maakt daarom de waarheid die door de Kerk van alle eeuwen is beleden, tot een leugen.

Anselm Grün, *Paulus, Ten Have* – 2008

Martie Dieperink, december 2008

10 % korting op onze boeken via de webshop van www.stichting-promise.nl

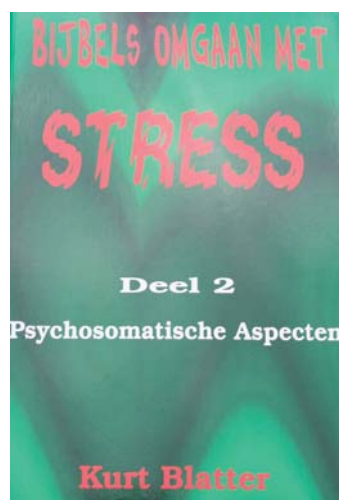
Deze zomer korting van 10 % is voor alle lezers van ons blad. Als u op onze webshop boek(en) bestelt en de kortingscode ZOM2010 vermeldt, krijgt u 10 % korting op uw bestelling (exclusief verzendkosten) Deze actie loopt tot 1september 2010

Bijbels omgaan met stress, deel 1: Lichamelijke aspecten

Door Gerard Feller

Dit boek geeft aan Christenen, die yoga, autogene training en visualisatietechnieken afwijzen, een uitstekend alternatief om op verantwoorde wijze lichaams oefeningen te doen. Prijs € 13,75

Bijbels omgaan met stress, deel 2: Psychosomatische aspecten

Door dr Kurt Blatter

Dit boek is met recht een handboek te noemen waarin uitgebreid de relaties tussen geest, ziel en lichaam aan de orde komen. Schizofrenie, depressie, neuroses, verslavingsproblematiek, anorexia, fobiën en andere pathologische aandoeningen worden toegelicht. Prijs € 15,88

De rode draak verslagen

Door dr. Jim Wilder

Hoe komt het dat iemand in de ban raakt van een sektarische of terroristische groepering? Deze intrigerende en actuele vraag wordt in dit boek door dr. James Wilder beantwoord. Dit boek laat zien dat christenen in staat zijn om zowel de natuurlijke als de geestelijke wereld te beïnvloeden. Prijs € 24,95

Leven naar Gods plan

Door dr. Jim Wilder e.a.

Leven naar Gods plan behandelt het Life Model. Het Life Model is een christelijk pastoraal model waarin Gods verlossingswerk centraal staat. Het heeft tot doel mensen te trainen en toe te rusten om zichzelf en anderen te helpen op de weg naar herstel. Uw kerkelijke gemeente zal effectiever worden als de leden genezing vinden, hun hart leren volgen en volgens Gods plan gaan leven. Prijs € 14,95

Heel de mens, Bijbels holisme in de gezondheidszorg

Door Gerard Feller

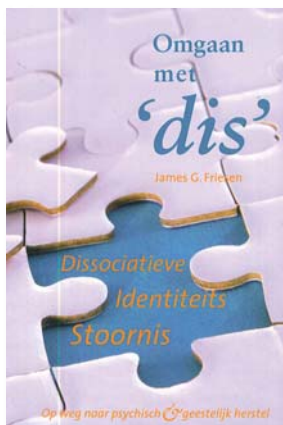
Bijbels gezien is de mens door God geschapen als een eenheid van geest, ziel en lichaam in relatie met Hemzelf, de medemens en de natuur. Hoewel de Bijbel geen medisch handboek is bevat het geweldig veel informatie over de relaties in en buiten de mens die een Bijbels model geven van gezondheid. Gerard Feller is als psychosomatisch fysiotherapeut en pastoraal therapeut al jaren op zoek naar dit Bijbels 'holisme' in de gezondheidszorg. Zijn bevindingen en die van dr. Jim Wilder, een psycholoog, die werkt in California, U.S.A., worden in dit boek uiteengezet. Prijs € 13,45

Met vreugde man zijn

Door dr. Jim Wilder

Eindelijk is het zo ver: de Nederlandse vertaling van 'Living With Men' is beschikbaar. Een baanbrekend boek, dat leemtes opvult in de (pastorale) zorg die tot dusverre wordt geboden. Een uitdagend boek ook, omdat de auteur standpunten inneemt die op zijn zachtst gezegd tot nadenken stemmen. Al met al: een boek om veel, heel veel van te leren. Het nieuwe boek van Jim gaat over mannen, maar is niet uitsluitend voor hen bedoeld. Ook voor vrouwen die hun man in zijn ontwikkeling willen helpen is dit boek erg nuttig. Prijs € 24,95

Omgaan met DIS

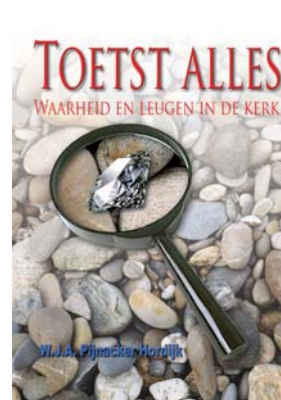
Door dr. James G Friesen

Dit boek is om meer dan één reden een controversieel boek. In de eerste plaats gaat het over een omstreden onderwerp. In de negentiger jaren van de vorige eeuw was DIS nog regelmatig voorpaginanieuws. Nog steeds wordt de dissociatieve identiteitsstoornis door velen niet erkend en struikelen sceptici over elkaar heen met de bewering dat 'hervonden herinneringen' niet bestaan. Klinisch psycholoog James G. Friesen weet wel beter. Hij kwam deze overlevenden van ernstig misbruik in zijn praktijk tegen. Samen met zijn team heeft hij een methodiek ontwikkeld waarmee hij DIS met succes kan behandelen. Zijn benadering biedt mogelijk ook perspectief voor mensen die lijden aan de borderline persoonlijkheidsstoornis. Prijs € 19,95

Ontmasker de duisternis in de alternatieve geneeskunde

Artikelen van Orlando Bottenbley, Martie Dieperink, Gerard Feller, Ruud van de Ven, Rianne vd Smitte en anderen over occulte invloeden van de meeste in Nederland voorkomende alternatieve geneeswijzen. Naast de geschiedenis van het occultisme in de Bijbel komen yoga, iriscopie, acupunctuur, magnetisme, homeopathie en new age denken aan de orde. Er wordt ook aangegeven hoe je je kunt reinigen van occulte invloeden. En ten slotte worden er een aantal toetsstenen vanuit de Bijbel aangereikt om praktisch zelf iedere nieuwe geneeswijze te toetsen. Prijs € 7,70

Toets alles, waarheid en leugen in de gemeente

Door drs. WJA PijnackerHordijk

Valse profeten, valse broeders, valse leraars, valse getuigen en zelfs valse christussen zijn ook onder ons actief en wervend bezig. Hoe kun je deze herkennen en ontmaskeren? Allerlei profetieën, leringen, stromingen, bedieningen, therapieën en praktijken dienen zich aan. Het lijkt onmogelijk om het kaf van het koren te scheiden. Mag dat trouwens wel, mogen we wel oordelen? Ja! Het is een opdracht om te toetsen, maar dan wel met de juiste toetsstenen. Er blijken namelijk ook ondeugdelijke toetsstenen te worden gebruikt. Helaas weet menig christen van "toetsen nog blazen". Sommige christenen hebben de gave van het onderscheiden van geesten ontvangen. Voor volwassen christenen en vooral de verantwoordelijken in christelijke gemeenten is dit evenwichtige en praktische boek geschreven. Prijs € 13,75

Sleutelen aan h

In onze westerse cultuur is tegenwoordig het modernistische en rationalistische denken een gepasseerd station. De tekorten van het rationalisme worden feilloos blootgelegd door het postmoderne denken. In het postmodernisme gaat het niet meer om de realiteit, maar om de perceptie van de realiteit; het gaat niet meer om de letter, maar om de geest. Daarin is plaats voor bewustzijnsveranderingen, die een verandering in het gangbare waarnemingsvermogen inhouden, waardoor dit als het ware met een nieuwe dimensie wordt uitgebreid. Bijbels gezien is het inderdaad van belang letter én geest te combineren, maar bewustzijnsveranderingen die bijbelse waarheden en waarden overschrijden, moeten als dwaalleer ontmaskerd worden. In de geestelijke gezondheidszorg zien we veel behandelmethoden waar deze overschrijdingen plaatsvinden. Vaak gaat het om het ontledigen van de menselijke geest, en wordt men geconditioneerd om op te gaan in een bedrieglijke 'hogere' werkelijkheid. Allerlei vormen van trance, zweven, hypnose worden daarvoor ingezet. We zullen in dit artikel deze processen aan een bijbelse toets onderwerpen.

Mensbeeld

Als fysiotherapeut ben ik vooral werkzaam op het gebied van de psychosomatiek waarbij relaties worden gelegd tussen lichamelijke klachten enerzijds en geestelijke klachten en psychische achtergronden anderzijds. Dit wordt ook meer het verklaringsmodel van niet-christenen, waar het reductionistisch model wordt vervangen door het denken in relaties in de mens, bijvoorbeeld in het bio-psychosociaal model. Bij het diagnosticeren van de geestelijke gezondheid is het echter wel van zeer groot belang dat men de goede, bijbelse uitgangspunten hanteert. In de praktijk krijg je veel te maken met mensen die in een waan, in een andere realiteit, leven. Veel mensen leven in een schijnwereld waarin ze gevluht zijn met alle psychiatrische problemen van dien zoals: angsten, fobieën, depressies, (dwang)neuroses, schizofrenie of dissociatieproblemen. Alle schijnbare en maakbare irrealiteit zal hen verder in een antichristelijke wereldgeest doen vluchten of verder doen splijten in hun menselijke persoonlijkheid. Maar ook bij niet-psychiatrische patiënten komt het leven in een waan meer en meer voor.

Christenen en realiteit

Wat is het realiteitsbesef van mensen? Laten we beginnen met christenen. Zij zijn volgens Kurt Blatter (1) gecompliceerde mensen, want zij leven in twee realiteiten, namelijk de geestelijke en de aardse realiteit. Aan de ene kant belijdt je als christen veel dingen, bijvoorbeeld je zegt dat je rein bent in Christus, dat je in de hemel wandelt en dicht bij de Heer leeft. Maar in de aardse realiteit kom je onvolkomenheden en zonden tegen, en dat komt in botsing met wat wij als gelovigen belijden. Er is sprake van een zeker spanningsveld met de realiteit. Wat je nu vaak ziet, is dat er vluchtgedrag ontstaat. Soms slaat

de weegschaal door naar de geestelijke realiteit, en dan zie je dat mensen overgeestelijk worden. Men praat over de Heer die veelvuldig tot hen spreekt, maar het heeft echter geen effect op hun aardse verantwoordelijkheden in hun huwelijk, hun werk, en hun rol in de maatschappij. Je krijgt a.h.w. een soort schizofrene reactie. Men interpreteert de eigen leefwereld op een andere manier dan iemand anders dat zou doen. Bijvoorbeeld: men zegt dat de problemen komen door het feit dat we in de eindtijd leven, want we worden geestelijk enorm aangevochten. Uiteraard is dat voor een deel juist, maar je ziet vaak een afschuiven van eigen verantwoorde-

et bewustzijn

geestelijke leven zo goed als uitgebannen. Men leeft nauwelijks meer vanuit geloof. Men twijfelt eraan of men wel wedergeboren is, en of God er wel is, men belijdt elke dag dezelfde zonden, en men komt niet veel verder. Inderdaad spreekt ook de Bijbel van een spanningsveld (Rom. 7: 15 en 19). De mens is nog niet volmaakt. We mogen streven naar heiliging en groei in het geloof, maar er moet een bijbelse balans zijn. Wij moeten daar ontspannen mee leren omgaan binnen de leiding van de Heilige Geest.

(Post)modernisme en realiteit

Hoe formuleert het modernisme de realiteit? De waarheid, de realiteit is een beschrijving van datgene dat bestaat, en een leugen omvat iets dat niet bestaat. Het postmodernisme, dat je filosofisch relativisme zou kunnen noemen, zegt dat de waarheid subjectief is, afhankelijk van de cultuur en de perceptie van de mens. Werkelijkheid is wat voor jou de werkelijkheid is. Er is geen objectieve norm, het normbesef is relatief. Er is geen zonde, er is geen verlossing nodig, behalve zelfverlossing. Het postmodernisme is

Er is sprake van een zeker spanningsveld met de realiteit. Wat je nu vaak ziet, is dat er vluchtgedrag ontstaat.

Dit is overigens ook een bijbelse gedachte. We hebben het Woord van God, de Logos, het Levende Woord, nodig. Hebr. 11: 1 en 3 zegt: “Het geloof is de zekerheid der dingen die men hoopt en het bewijs der dingen die men niet ziet. Door het geloof verstaan we dat de wereld door Gods Woord tot stand is gebracht, zodat het zichtbare niet ontstaat is uit het waarneembare”. Jezus zegt: “Ik ben de weg, en de waarheid en het leven” (Joh. 14: 6). De boze probeert de mens vanuit de waarheid van Christus los te weken, en door het voorspiegelen van een andere werkelijkheid de mens een irrealiteit binnen te voeren, waar geen licht van God meer is. Mensen worden ertoe verleid om een ander godsbeeld, een ander wereldbeeld, en een ander mensbeeld aan te nemen dan de Bijbel aangeeft. De hersenspoeling door de satan vindt vooral sinds de vorige eeuw op grote schaal plaats. Denk bijvoorbeeld aan Mao en de culturele revolutie. In de ‘andersdenkendenboerderijen’ werden mensen gedepersonaliseerd en vervolgens in een nieuwe realiteit, een nieuwe schepping, getransformeerd. In onze maatschappij komen we invloeden van die andere realiteit tegen in de media, in de gezondheidszorg, in de cultuur, in de kunst, in de politiek. Mensen worden vaak onbewust gemanipuleerd in hun denken. Dit verandert pas bij de volinding van het geloof wanneer geloof verandert in aanschouwen. De postmoderne mens vraagt echter niet meer naar de absolute waarheid. Na de tweede wereldoorlog voltrok zich in de westelijke wereld een langzaam proces van ontzuiling en deconfessionalisering (ontkerkelijkheid). De postmoderne mens heeft als ultieme doel: zelfgenoegzaamheid, zelfverwerkelijking, zelfverlossing en zelfbeschikking, die mede bereikt moeten worden door de ‘nieuwe’ trend van de irrealiteit, te zijn als God (vergelijk de oorsprong hiervan bij de meester van dit irrealisme, de eerste die aan de waarheid en de realiteit ‘sleutelde’ Jes. 14:9-19). De (christelijke) levensbeschouwing werd steeds minder een bindmiddel, en in de plaats daarvan kwamen de zich sneller ontwikkelende multimedia. De geest van de commerciële omroepen werd het nieuwe gemeenschappelijk bewustzijn dat tot verdere secularisatie leidde. Waar vroeger de kerk het interpretatiekader (ethiek en waarden en normen) van denken verschafte, heeft de individuele postmoderne mens de ‘vrijheid’

lijkheden. Dat is geen goed getuigenis voor een christenleven. Niet-gelovigen zien duidelijk de onwaarachtigheid van een leven dat niet in overeenstemming is met de belijdenis, want zeker in de postmoderne tijd wordt niet alleen gelet op woorden maar ook op gedrag. Christenen zonder culturele, politieke en maatschappelijke betrokkenheid, en die zich alleen bezig houden met de geestelijke wereld, merken dat ze buiten de tegenwoordige wereld staan en daardoor niet meer gehoord worden. De geestelijke realiteit is niet geïntegreerd in de aardse realiteit (Kol. 3:1-3). Men kan ook doorslaan naar de aardse realiteit. Men heeft het

ook in kerken doorgedrongen. De bijbelse realiteit zegt, dat denkers van het postmodernisme in die zin gelijk hebben dat onze geest en onze woorden te begrensd zijn, en niet in staat om dingen te bevatten die buiten onze ervaring en zintuigen liggen, maar dat waarheid te vinden is in het Woord van God en door de Heilige Geest. Het is tegenwoordig bijna achterhaald om de vraag naar de absolute waarheid te stellen. Deze is in alle tijden door alle religies en geestelijke stromingen geclaimd. Pilatus riep al uit: “Wat is waarheid?”, toen Jezus hem duidelijk gemaakt had dat Hij gekomen was om voor de waarheid te getuigen (Joh. 18:38). Op grond van logische redenering is het voor de mens onmogelijk om in de huidige relatieve wereld (aardse realiteit) vanuit zichzelf een absoluut bewijs te krijgen voor de absolute waarheid; daarvoor is geloof nodig.

gekregen om zelf keuzes te maken. De boze gebruikt ook deze vrijheid om door middel van de virtualiteit de mens in de irrealiteit te voeren. Virtualiteit, het scheppen van een denkbeeldige wereld, is de overgangswereld waarin de mens verleid wordt om via irrealiteit in te stappen in de demonische wereld. Deze wordt geregeerd door de heerser van deze eeuw, satan. Hij imiteert de Gemeente Gods door sekten en netwerken. Zelfs probeert de boze een irreële christus, de antichrist, ten tonele te voeren. Het zal er op uitlopen dat de wereld deze supervirtuele christus, de antichrist (anti = in plaats van) zal aanroepen als het (virtuele) wereldklimaat hiervoor rijp is.

Bewustzijn, hypnose, virtualiteit en realiteit

Hoe gaat dat proces van het veranderen van het bewustzijn? Mensen moeten eerst ergens mee in contact komen (initiatie). Dat kan op een passieve wijze, maar ook door zelf actie te ondernemen, bijvoorbeeld je stelt je onder behandeling van een occulte genezer. De volgende stap is verkennen of exploreren, waarna verinnerlijking en verwezenlijking plaatsvindt, en er ontstaat een andere levensvisie,

een andere kijk op het leven, een ander bewustzijn. Virtueel denken veroverd de (praktische) psychologie. Er moet een transformatieproces van ons waarneemingsvermogen komen, het moet met een nieuwe dimensie worden uitgebreid. We moeten niet meer in de 'beperkte mogelijkheden' van het nu leven, maar het zwaartepunt van ons bewustzijn moet liggen in de 'ongeboren' toekomst. Virtueel denken is ontleren. De moderne manager neemt belangrijke besluiten niet alleen meer op logische wijze, want dat doet de concurrentie ook, nee hij/zij moet leren 'buiten de realiteit' in een toestand van voor het denken, namelijk in trance of sluimertoestand, intuïtief tot keuzes te komen. De besluiten zullen hem een 'voorsprong' geven op zijn collega's. Ook in de psychologie zijn er net zoveel realiteiten als er mensen zijn. Je kunt je realiteit zelf scheppen. De toekomstige paradigma-verandering heet virtueel denken ????? en is onder andere gebaseerd op complexiteit als probleemoplossing.

Men bereikt dit via grens- of top-ervaringen (bijvoorbeeld door het vuur lopen volgens Emile Ratelband; zie Deut. 18:10) waarin men de eigen persoonlijk-

heidsgrenzen overschrijdt. Zo krijgt men toegang tot de ongekende wereld van de wereldziel of het collectief onbewuste. De Duitse psycholoog Jung, die een aanhanger was van het taoïsme, onderscheidde in het bewustzijn van de mens een bewust en een onderbewust deel. Dit kunnen wij dit allemaal door eigen ervaring beamen: bijvoorbeeld het autorijden gebeurt deels automatisch vanuit het onbewuste. Immers je denkt niet bij elk handeling bewust na, of je doet of ervaart niet elke handeling bewust. Behalve het onbewuste noemde Jung echter ook het collectief onderbewuste, namelijk dat in ieder mens de ervaringen en de kennis van het hele vorige geslacht van de mensheid opgeslagen zouden zijn. Dit zou een enorm reservoir van allerlei informatie zijn, dat voor ieder mens beschikbaar zou zijn, mits ze daartoe op een bepaalde manier toegang zouden krijgen, bijvoorbeeld door allerlei bewustzijnsveranderende technieken, zoals bijv. hypnotische trance, trance-inductie, autotrance, metaforen, visualisatie (je eigen werkelijkheid scheppen, wat o.a. in het satanisme plaatsvindt), geleide fantasie (wat wordt gebruikt in therapie en in onderwijs), zweven (beslissen op basis van intuïtie), transcendentale meditatie,

Ook in de psychologie zijn er net zoveel realiteiten als er mensen zijn.

Silva mind control (vaak op (zelf)hypnotische wijze toegepast), etc.. Het overgaan van de grens tussen het onbewuste en het collectief onbewuste is bijbels gezien gevaarlijk, want het is binnengaan in de wereld van de duisternis van satan. Men overschrijdt grenzen die God in de scheppingsorde bepaald heeft, de Bijbel noemt dat toverij.

Dit terrein van 'ongebredelde' mogelijkheden kan ontsloten worden door virtuele????? technieken. Het 'afdalen' in het collectief onbewuste is een zich openen voor de gevallen geestelijke wereld. De meeste technieken gaan als volgt:

- Het kritisch bewustzijn verminderen (auto)hypnose.
- De wil manipuleren.
- De bewuste geest moet worden weggestuurd (uittreden).
- 'Afdalen' (zich geestelijk openen) door virtuele, denkbeeldige technieken, zoals: hypnotische trance, trance-inductie, metaforen, geleide fantasie, visualisatie, affirmaties.

Er zijn diverse bewustzijnsveranderende technieken, bijvoorbeeld hypnose, dat is een op trance of slaap gelijkende toestand van verlaagd bewustzijn, waardoor het

kritische vermogen van het bewustzijn beïnvloed of beheerst wordt door een andere macht of persoon. Daarbij spelen suggestie, stembeïnvloeding en het minimaliseren van het contact met je lichaam door psychische ontspanning een rol. Mensen kunnen tijdens hypnose geen goed onderscheid meer maken tussen werkelijkheid en waan, tussen wat ze zelf gedacht hebben en wat anderen hen hebben gezegd. Mensen kunnen door hypnose het idee krijgen dat ze seksuele trauma's hebben meegemaakt, omdat de therapeut dat als mogelijkheid had gesuggereerd. Men gaat bijvoorbeeld sneller in reïncarnatie geloven als de hypnotherapeut de patiënt heeft meegenomen naar een 'vorig leven'. Ook de wil wordt beïnvloed of gemanipuleerd. Vele hypnotiseurs zeggen categoriek dat de wil niet kan geschonden worden. Echter de bewijzen tonen anders aan. Hypnose verhoogt iemands beïnvloedbaarheid tot het niveau waarbij het subject haast alles gelooft wat de hypnotiseur hem zegt, zelfs tot het punt van hallucinatie. Gedurende de hypnose is

het vermogen van de persoon om kritisch te denken op zulke wijze gereduceerd dat er een "trancelogica" ontstaat, zoals dat wordt genoemd, die onvoorwaardelijk alles accepteert wat onder normale omstandigheden als irrationeel, onlogisch en tegenstrijdig bestempeld zou worden. Omdat zowat alles als zijnde waarschijnlijk kan voorgesteld worden aan iemand die in een trancetoestand verkeerd, is het voor een gehypnotiseerd persoon mogelijk om tegen zijn wil te handelen, om te doen wat hij nooit zou doen buiten de hypnotische toestand. Hypnose overbrugt de wil doordat het de persoonlijke verantwoordelijkheid buiten de objectieve, rationele en kritische keuze plaatst. Doordat de normale evaluerende bekwaamheden worden onderdrukt, de beïnvloedbaarheid wordt opgevoerd, en het rationeel denken gereduceerd, wordt de wil serieus belemmerd en kan die tenslotte geschonden worden. Mensen raken door hypnose gebonden aan een persoon, en komen onder een bepaalde macht te staan. Dat is tegen Gods wil, die de mens met een eigen vrije wil geschapen heeft. De perceptie van het verleden kan ook worden weggenomen of veranderd, zoals je ziet bij bijvoorbeeld bij Rasti Rostelli, die hypnose en de vaak

genante gevolgen bij mensen als vermaak aanbiedt. Mensen gaan zich dingen herinneren, die ze niet hebben meegemaakt. Dat komt ook voor bij mensen, die zeggen ontvoerd te zijn door zogenaamde buitenlandse wezens. Ze weten niet meer of ze zelf iets bedacht hebben of dat dit onder hypnose gesuggereerd is.

Bijbelse kanttekeningen

In Spreuken 4:23 staat: “Behoed uw hart boven al wat te bewaren is, want daaruit zijn de oorsprongen des levens”. In het Hebreeuws staat er een woord dat de betekenis heeft van bewaken, beschermen, in stand houden, omheinen. Voor hart staat er in het Hebreeuws LEB met als Griekse tegenhanger Kardia. Het Hebreeuwse woord LEB heeft, naast de betekenis van hart als inwendig orgaan wat voor de bloedcirculatie zorgt, als belangrijkste betekenis het totale innerlijk van de mens of van zijn immateriële natuur. Het hart staat voor de zetel van je intellect, gevoelens en wil, het is bijna hetzelfde als het brein; het hart is een belangrijk controlecentrum. Wat betekent dit bijbels gezien? Je hart beschermen betekent dat je niet toelaat dat iemand anders dan de Heer door Zijn Heilige Geest en Zijn Woord je controleert. 1 Kor. 6:12 zegt: “Alles is mij geoorloofd, maar niet alles is nuttig. Alles is mij geoorloofd, maar ik zal me door niets laten knechten”. Het woord van God moet ons controleren, zie 2 Tim. 3:16: “Al de Schrift is nuttig om te onderrichten, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in gerechtigheid”. Het woord van God moet gebruikt worden om ons denken onder Gods controle te brengen. 2 Kor. 10:4-5: “Want de wapens waarmee we strijden zijn niet vleselijk, maar krachtig voor God tot het slechten van bolwerken, zodat we de redeneringen en elke schans die opgeworpen wordt tegen de kennis van God slechten, elk bedenkensel als krijgsgevangene brengen, onder de gehoorzaamheid aan Christus, en gereed staan, zodra uw gehoorzaamheid volkomen is, alle ongehoorzaamheid te straffen”. We moeten de Heilige Geest toestemming geven onze psyche te leiden. Ef. 5:18 verklaart: “Bedrinkt u niet aan wijn, waarin bandeloosheid is maar wordt vervuld met de Heilige Geest”. In Filippenzen 4:4-8 wordt alles nog een keer op een rijtje gezet: “Verblijdt u in de Here te allen tijde! Wederom zal ik zeggen: Verblijdt u! Uw vriendelijkheid zij alle mensen bekend. De Here is nabij. Weest in geen ding bezorgd, maar laten bij alles uw wensen door gebed en smeking met dankzegging bekend worden. En de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en uw gedachten behoeden in Christus Jezus. Voorts, broeders, al wat waar, al wat waardig, al wat beminlijk,

al wat welluidend is, al wat deugd heet en lof verdient, bedenkt dat; wat u geleerd en overgeleverd is, wat u van mij gehoord en gezien hebt, breng dat in toepassing en de God des vredes zal met u zijn”. Satan kent een spiritualiteit die een nabootsing is, en plaatsvervangend voor de bijbelse spiritualiteit. Net zoals een christen zijn hart (verstand) moet openen voor de leiding van de Heilige Geest, zo moet in de andere spiritualiteit het hart gecontroleerd worden door een hogere macht anders dan de Almachtige God. Ananias is een voorbeeld van iemand die door onheilige geesten gecontroleerd werd. Hand. 5:3: “Ananias, waarom heeft de satan uw hart vervuld, om de Heilige Geest te bedriegen”? Ef. 4: 27 noemt dit: de duivel geen voet geven. Nobelprijswinnaar Sir John Eccles zei dat het menselijk brein een machine is die door een geest gecontroleerd kan worden. Miljoenen mensen openen hun hart voor onheilige geesten, en wel door abnormale bewustzijnsveranderingen, dat wil zeggen een bewustzijn wat normaliter niet ervaren wordt, behalve dan door een speciale techniek of speciaal programma. John Ankerberg en John Weldon, bekende apologeten, definiëren de veranderde bewustzijnstoestand als een opzettelijke oefening van een abnormale staat van bewustzijn. Deze bewustzijnsveranderingen kennen een breed spectrum van verschillende vormen van hypnose, trance tot bezetenheid (als medium of sjamaan). Andere vormen zijn kundalini, visualisatie, gericht op het zelf scheppen van zaken, positief denken. Niet gebaseerd op bijbelse waarheden en beloften, maar op eigen kracht, droomtaken, bewustzijnsveranderingen door drugs, meditatie, intens ritmische muziek en verkeerd gebruik van biofeedback. Veel mensen komen, zoals eerder vermeld, in angstige situaties, verliezen controle over de realiteit en over de zelfcontrole. De voorstanders van dit veranderde bewustzijn noemen het een ‘hogere’ staat van bewustzijn of zelfs een godbewustzijn, omdat ze geweldige spirituele (lees: demonische) openbaringen krijgen. Prof. Bernard Diamond, professor in de klinische psychiatrie, heeft onderzoek gedaan naar hypnose en beweerde dat allerlei fantasieën en suggesties in herinneringen geplant waren, met of zonder opzet van de hypnotiseur en zei dat na de hypnose de persoon in kwestie geen verschil kon maken tussen zijn werkelijke herinneringen en een fantasie of gesuggereerd feit. Verder gaf hij aan dat door hypnotische ervaringen het brein het vermogen verliest om onderscheid te maken tussen feit en fantasie (waarheid en leugen). In de periode van 1970-1980 is er studie gedaan van meer dan 6000 mensen die hypnose hadden ondergaan. Een op de

vijf personen geloofde daarna dat ze in een vorig leven op een andere planeet gewoond hadden!

Geleide fantasie

Geleide fantasie wordt in de psychiatrie vaak gebruikt als een methode waarbij men de patiënt in een imaginaire wereld leidt, waarin stress verwerkt kan worden. Geleide fantasie lijkt een onschuldige klinkende naam voor allerm minst onschuldige hypnosetechnieken. Een vluchtige blik op de hypnoseliteratuur toont al aan dat ‘fantasiereizen’ een wetenschappelijk erkende inleiding tot hypnose zijn. Ze worden door hypnotherapeuten gebruikt wanneer zij hun patiënten in een toestand van trance willen brengen. Daarbij moeten de patiënten zich ontspannen en zich voorstellen op een andere plaats (weide, strand, berg) te zijn dan waar zij zich momenteel met hun lichaam bevinden. Men zegt dat, als je op een dergelijke manier uit je lichaam treedt, je de heftigheid van de traumatische lichamelijke reacties minder beleeft. Wat echter gebeurt is dat men zo de scheppingsorde van de eenheid van geest, ziel en lichaam verbreekt en je in die zin ook een gemakkelijke prooi wordt van de gevallen geestelijke wereld. Omdat het gaat om een willen verbreken van wat God samengebonden heeft, is geleide fantasie bijbels gezien ook aan te merken als toverij! Ook in het onderwijs wordt geleide fantasie als een leermethode aan-

Geleide fantasie lijkt een onschuldige klinkende naam voor allerminst onschuldige hypnosetechnieken.

gereikt. Met behulp van 'fantasiereizen' worden onwetende en weerloze kinderen en jongeren tijdens hun lessen op school gehypnotiseerd respectievelijk in een toestand van trance gebracht, zonder dat dit hen wordt meegedeeld en zonder dat hun ouders en opvoeders hiervan op de hoogte zijn! Maar fantasiereizen zijn nog veel meer: het zijn technieken van astrale projectie, d.w.z. zij zijn aanleiding tot reizen van de ziel buiten het lichaam (uittredingen) en zelfs tot astrale reizen. Er wordt mee beoogd dat men zijn eigen lichaam verlaat om naar een andere wereld of tijd te vliegen en te reizen. Wie kennis neemt van de betreffende literatuur van de esoterica (de naar binnen gerichte werkelijkheid), zal het zonder enige twijfel moeten beamen: fantasiereizen' zijn in werkelijkheid astrale reizen, d.w.z. reizen die buiten het lichaam plaatsvinden. Dit blijkt ook uit de toepasselijke formuleringen van de auteurs. Wanneer het gaat om de 'terugreis', dient men 'hierheen', 'in deze ruimte', 'in de groep' terug te komen, en tegenwoordig schroomt men niet te spreken van 'in je lichaam terugkeren'. Dat kan immers alleen wanneer je het eerst hebt verlaten! Er is veel overeenkomst tussen geleide fantasie en magie en hekserij maar ook met het sjamanisme. In de heksenliteratuur zijn

diepe lichamelijke ontspanning, en een tot rust gebrachte geest en het verlangen om te reizen, factoren die bij zeer veel succesvolle projecties op de voorgrond staan. De kunst om het lichaam te verlaten wordt in het algemeen aan heksen, tovenaars en sjamanen toegeschreven. Inderdaad komt het fenomeen van reizen buiten het lichaam in de literatuur over heksen, magiërs en sjamanen telkens weer aan de orde. Hierin wordt ook verteld wat iemand moet doen die een reis buiten het lichaam wil ondernemen.

Volgens de eigentijdse sjamaan M. Harner is "de sjamaan specialist van een trance waarin zijn ziel het lichaam verlaat, naar de hemel vliegt of in de onderwereld afdaalt". Fantasiereizen zijn uitermate gevaarlijk en de zogenaamde droomreizen kunnen ware nachtmerries zijn. Dat blijkt uit de literatuur over dit onderwerp. Zelfs de mensen die het praktiseren, berichten over de grote gevaren. De sjamaan Oerli waarschuwt: "Het op onachtzame wijze betreden van de spirituele wereld kan tragisch aflopen. Daar zijn slechte elementen, die in plaats van ons te helpen, ons schade toebrengen. Mij zijn gevallen bekend van mensen die als gevolg van onvoorzichtige contacten, niet in staat waren om in onze wereld terug te keren,

arbeidsongeschikt werden en of zich onder psychiatrische behandeling moesten stellen" ... "Zij ontmoeten daar monsters, slangen, spinnen en dergelijke wezens". Iets dergelijks schrijft de magiedeskundige Ulrich: "Astrale wandelingen (kunnen) voor de onwetende zeer gevaarlijk zijn. Alle elementen van laag allooi, zoals demonen, geesten, zwarte magiërs zijn er alleen maar in geïnteresseerd om de zielenkrachten van de nietsvermoedende reiziger af te tappen en die voor hun eigen doelen te misbruiken. Brennan, een andere sjamaan, wijst erop dat "de esoterische literatuur vol waarschuwingen staat dat reizen-buiten-het-lichaam de gezondheid in ernstige mate kunnen aantasten, tot aan hartaanvallen en beroerten toe. In ieder geval is het uiterst onaangenaam". Zelf had hij "het gevoel alsof hij waanzinnig zou worden en moest sterven". Een collega van hem schrijft dat "het een van de meest onaangename en beangstigende ervaringen is geweest die hij ooit heeft gehad". Over de ernstige gevaren van de fantasiereizen en verwijzingen naar de psychiatrie hebben mij ook jarenlange beoefenaars van transcendentie meditatie (TM) bericht. Zowel de sjamanen- als de heksenliteratuur tonen aan dat reizen-buiten-het-lichaam bijna altijd horrortrips, d.w.z. ontmoetingen met agressieve en boosaardige horrorwezens zijn. Gevolgen kunnen zijn dat mensen geestesziek kunnen raken en psychoses krijgen, dat seksuele driften (ook van kinderen) gestimuleerd en vergroot kunnen worden, en dat men doodsvisionen kan krijgen die zelfs tot de dood kunnen leiden, wanneer het lichaam levenloos achterblijft en de ziel niet meer in het lichaam kan terugkeren. Drs Rob Matzken zegt in zijn New Age Handboek: "Wanneer wij in trance of rituelen onze herinneringsruimten openen, is dat ten dele zeer bedreigend." In een heksenboek wordt op de vraag of trancereizen gevaarlijk zijn en of men altijd zonder schade terug kan komen, het volgende vermeld: "Ik zoek de mensen uit waarmee ik zoiets doe. Het is niet voor iemand die psychisch onstabiel is en onder sterke angsttoestanden of depressies lijdt. Het gevaar dat iemand uitflipt, zou ik niet willen provoceren". C. Goldner ('Psycho'), die grote kritiek op de esoterica heeft en die het als volksverlakkerij bestempelt, schrijft over trancereizen: "Als riskant gelden vooral cassetten en cd's, die de esoterische vakhandel over elk denkbaar thema aanbiedt. Wanneer men zulke tapes zonder begeleiding gebruikt ... bestaat het gevaar dat men uit de geïnduceerde droom- of waanwereld niet (!!!) of slechts ten dele de weg tot de werkelijkheid terug kan vinden". Het hele uitgangspunt is in wezen vals en verwerpelijk. Na enige oefening voeren fantasiereizen

- tot een veranderde, tranceachtige bewustzijnsstoestand,
- tot buitenlichamelijke ervaringen (uitredingen),
- tot contacten en communicatie met onzichtbare wezens en machten,
- en tenslotte tot paranormale 'begaafdheden'.

N.L.P. , neurolingüistisch programmeren

Het N.L.P. ontstond in de zeventiger jaren in de U.S.A. toen John Grinder (hoogleraar linguïstiek) en Richard Bandler (Gestalttherapeut) zich afvroegen hoe het mogelijk was dat therapeuten als Milton Erickson, Virginia Satir en Fritz Perls zulke uitzonderlijke resultaten met hun cliënten wisten te bereiken. N.L.P. ontstond op basis van hun onderzoek naar de werkwijzen van deze mensen, waarin duidelijk werd dat gedrag het resultaat is van onze neurologische processen. Ze bedachten dat we deze processen kunnen ordenen door middel van taal, en zo elementen daaruit kunnen organiseren zodat er een gewenst gedrag ontstaat. We zullen de genoemde therapeuten aan de basis van het N.L.P. kort beschrijven.

Friedrich S. Perls (1893-1970) is de grondlegger van de Gestalttherapie. Deze vindt zijn oorsprong in het psychologisch waarnemingsonderzoek en stelt dat het totaal van een persoon meer is dan de som van zijn gedeelten. Gestalttherapie houdt zich vooral bezig met het hier en nu en ziet geen heil in analyse van oorzaken van een klacht of een verschijnsel. Bandler en Grinder 'modelleerden' Perls, vandaar het begrip 'gedeelten' (deelpersoonlijkheden) in het N.L.P.

Virginia Satir (1916-1988) wordt wel de moeder van de gezinstherapie genoemd. Ze ontwikkelde o.a. 'communicatietherapie' en de 'interactionele' benadering. Ze had een sterk geloof in de mogelijkheid van mensen op eigen kracht te 'groeien' door contact. Van haar komt het zgn. 'afstemmen op predikaten' in het N.L.P. en het inzicht dat het zintuiglijke weergavesysteem een belangrijke rol speelt in onze ervaring.

Milton Erickson (1901-1980) wordt beschouwd als de vader van de moderne hypnotherapie. Veel N.L.P. -patronen zijn gebaseerd op zijn werk. Erickson zag het onbewuste niet (zoals Freud) als een pool van ziedende impulsen, maar als een pakhuis vol hulpbronnen van creativiteit en wijsheid. Hypnotherapie was voor hem een manier om mensen te leren deze zgn. 'mogelijkheden' te benutten. Het neuronlinguïstisch programmeren (N.L.P.) wordt gezien als een stuk gereedschap om aan het onbewuste

van de mens te werken en mensen een andere perceptie te geven. Op zich is het niet verkeerd om een perceptie kritisch onder de loep te nemen, en een verkeerd beeld te veranderen. Het probleem bij N.L.P. is echter dat men werkt aan het zogenaamde collectieve onbewuste (zie beschrijving hiervan eerder in dit artikel). Hypnose is een van de fundamenteën in de N.L.P. die de zogenaamde toegang tot dit collectief onbewuste moeten verschaffen. Via trance probeert men door 'tijdlijn-analyse' buiten het lichaam te treden en de verkeerde dingen uit het verleden aan te passen of weg te halen, of de geschiedenis weer over te doen (change personal history). Men tracht zelfs onder trance de negatieve eigenschappen van de ouders te repareren (reparenting) of de toekomst buiten het lichaam veranderen, eventueel zelfs in een volgend leven (change personal future). Veel N.L.P.-ers geloven zelfs dat God en het onbewuste hetzelfde is. Het is de bekende holistische New Age-gedachte, dat we allemaal energieën zijn met een verschillend trillingsgetal. God is in de New Age-gedachten geen bovennatuurlijke God die boven de schepping staat, maar een kracht in het totale krachtenveld van hemel en aarde, onderworpen aan (natuur)wetten. Men gelooft dat het 'Christus/Gods -principe' in ons is. Het moet alleen vanuit het 'onbewuste' omhoog gehaald worden naar het bewuste. Een veel gebruikte techniek om dit te bewerkstelligen is de zgn. 6-staps reframing. Het (collectief) onbewuste is volgens N.L.P. een vergaarbak van creatieve plotselinge ingevingen. Wallace spreekt van 'illuminatiefase'. Het onbewuste zou veel denkwerk verrichten zonder daarbij het bewuste in te schakelen. Zodra er een belangrijk resultaat geboekt wordt, dan zou dit krachtig tot het bewustzijn doordringen.

Bij N.L.P. worden veranderingspatronen gebruikt waarbij je contact legt met het gedeelte wat verantwoordelijk zou zijn voor een bepaald ongewenst gedrag. Vervolgens scheid je de zgn. 'positieve intentie' van het gedrag en laat je het gedeelte naar nieuwe manieren zoeken om de positieve intentie te realiseren (met behulp van het creatieve gedeelte = clustering). Het onbewuste is al naar gelang de cliënt ook te vervangen door 'God'!! Zo kun je contact zoeken met de god in jezelf. De tweede stap is 'God' vragen om een duidelijk teken, stap 3 is 'God' vragen datgene waarvan iemand last heeft duidelijk kenbaar te maken, stap 4 is dan vragen of 'God' niet een minder vervelende manier kan bedenken om hetzelfde te doen. Op deze wijze ontstaat er volgens vele N.L.P.-ers een 'gebed' en stellen ze de retorische vraag: "Wat is een gebed anders

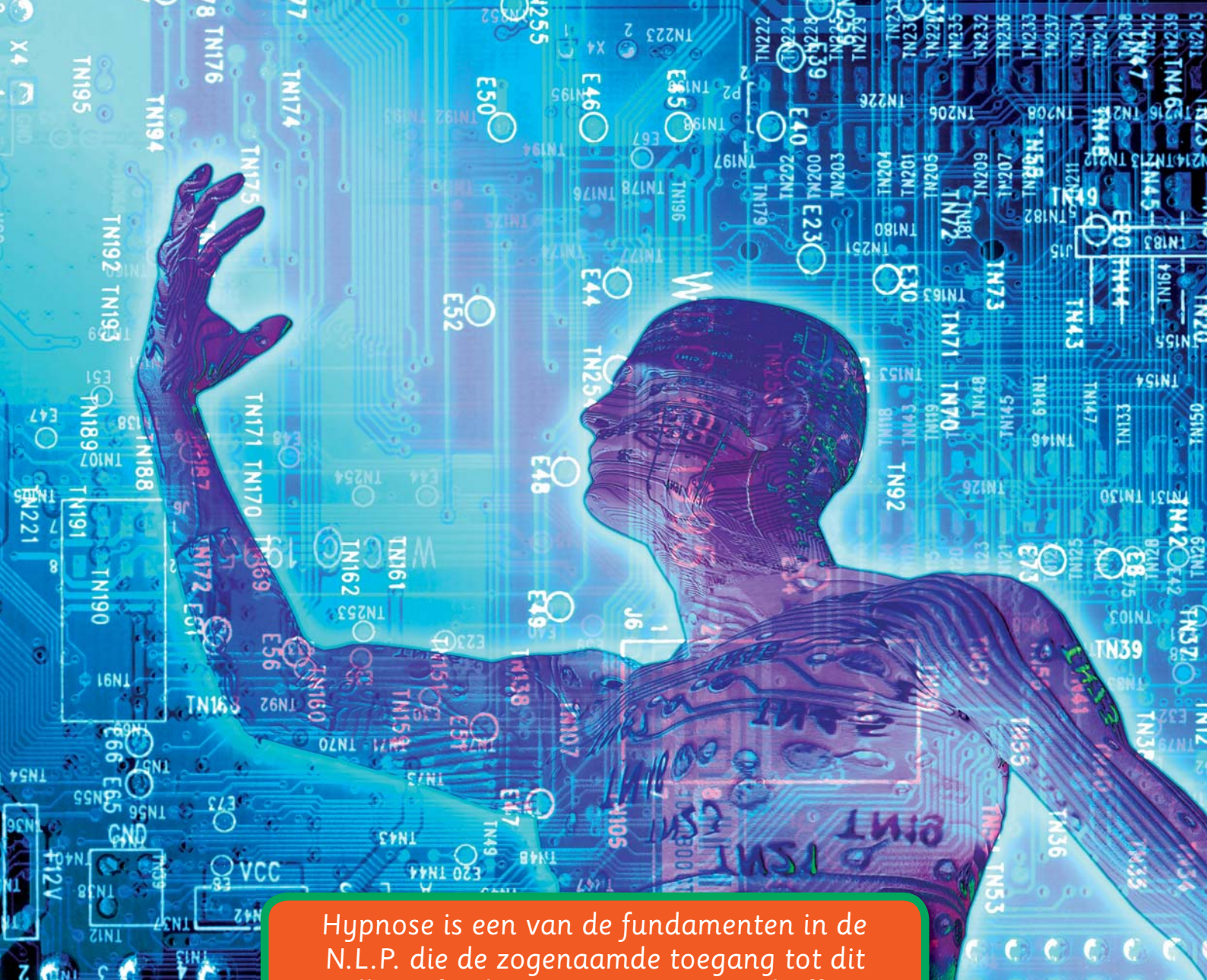
dan een vorm van zelfhypnose of meditatie waarin je met het onbewuste communiceert"? Natuurlijk is zelfexploratie in een therapie legitiem, niet alleen intern, maar ook extern gericht op Gods Woord als een spiegel van God (Jac 1: 23-25). Dit zelfonderzoek moet echter volgens bijbelse patronen geleid worden door de Heilige Geest. Ik denk dat met de bovengenoemde hypnotische technieken van Erickson eerder een beroep gedaan wordt op de oude vleselijke mens of op de demonische wereld dan op de openbaringen van Christus geleid door de Heilige Geest. Ericksons pogingen om het zgn. onbewuste te laten werken en daarna bewust te maken leidt tot zgn. concentratie- en trance- ervaringen. Een aantal van deze 'common indicators' of 'trance experience' die bij de zgn. 6-staps reframing zijn terug te vinden, zijn bijv.:

1. automatisch optredende ideeën en ervaringen
2. onbeweeglijkheid van het lichaam
3. lichamelijk heroriënteren na de trance
4. veranderd stemtoon-ritme-timbre
5. psychosomatische reacties
6. verwachtingsvolle aandacht
7. zintuiglijke vervormingen
8. tijdsvervorming (Erickson en Rossi, 1979)

Door de Gestalttherapie van Perls en de inpassing binnen N.L.P. van de 'som der delen', gelooft men in feite dat iedereen een meervoudige persoonlijkheid is, door het idee van dissociatie van een persoonlijkheid. Nu kunnen dissociatieverschijnselen inderdaad wel eens voorkomen bij DIS (dissociatieve identiteitstoornis) maar dit is zeker geen regel, maar bij het NLP lijkt het of deze theorie van deelpersoonlijkheden bij iedereen als vanzelfsprekend wordt aangenomen. Toch wordt in veel verwante therapieën (bijv. transactionele analyse, voice dialogue en ego state) hierop voortgeborduurd. Sommige mensen vertonen met of zonder hypnose, gedissocieerd, automatisch (ideo-motorisch) gedrag zoals automatisch tekenen of schrijven. Ze ervaren dat hun handen schrijven, terwijl ze het idee hebben, dit niet zelf te doen. Volgens sommige N.L.P. -ers is het gebruik van het ouija-bord door spiritisten of het gebruik maken van een pendel geoorloofd om het 'onbewuste' te raadplegen!

Dit doet onwillekeurig denken aan wat men met de computer doet door programma-elementen te 'deleten' en andere elementen ervoor in de plaats te zetten. De mens wordt dan als een soort computer beschouwd. En dan komt men al snel in de virtuele, imaginaire, denkbeeldige wereld. De mens zou zichzelf willen modelleren, bijv. volgens de eigenschappen van Einstein. Men zou de geest van

Hypnose is een van de fundamenteën in de N.L.P. die de zogenaamde toegang tot dit collectief onbewuste moeten verschaffen.

Einstein kunnen aanroepen, maar dan kom je terecht op het demonische gebied van channeling en spiritisme. De passiviteit van de hypnose wordt nergens in de Schrift aangemoedigd. In de Bijbel wordt er juist over geschreven dat we onze gedachten en ons hart moeten bewaken in Christus Jezus (Fil. 4:7). Hypnose is, zoals gezegd, niet op God gericht maar antropocentrisch. We moeten de geesten toetsen (1 Joh. 4:1). Demonische invloed is weliswaar in veel gevallen niet altijd direct aanwijsbaar, maar er wordt geknoeid aan het vermogen de waarheid te kunnen onderscheiden en er kan zo een opening ontstaan naar het demonische. De therapeut moet niet via suggestie en manipulatie ons leiden, maar Christus Zelf zal door Zijn smetteloos bloed aan God gebracht ons BEWUSTZIJN reinigen van dode werken, om de levende God te dienen (Hebr. 9: 14). In plaats van de zgn. 'leraar van binnen' behoort het geweten van een mens gevormd te worden en mag men zich oefenen in het onderscheiden

van goed en kwaad. Enerzijds door het leren toepassen van Gods Woord (2 Tim. 3: 16,17), anderzijds door de innerlijke leiding van de Heilige Geest (de Zalving). "De Zalving die gij van Hem ontvangen hebt, blijft op u en gij hebt niet van node, dat iemand u lere maar, gelijk Zijn zalving u leert over alle dingen en waarachtig is en geen leugen, blijft in Hem, gelijk zij u geleerd heeft" (1 Joh. 2:27).

Autogene training

Autogene training (A.T.) werd ongeveer in 1910 door prof. J.H. Schultz in Berlijn ontwikkeld. Hij fundeerde de methode op een aantal oosterse mystieke wortels namelijk de yoga uit het Hindoeïsme, de transcendente meditatie en de boeddhistische Zen; deze worden ook wel de grensgebieden van de A.T. genoemd. De eerste cursus bestaat uit ongeveer 7 lessen. In de behandelingsmethoden van psychosomatische klachten neemt de autogene training langzamerhand een belangrijke plaats in. A.T. is een methode van zelfhypnose

die door systematische oefening uit het zelf (autogeen) wordt ontwikkeld. Het is een ingreep in zichzelf via geleidelijke zelfontspanning en zelfverlossing d.m.v. geconcentreerde zelfhypnose en specifieke formules. Een van de uitgangspunten is de veronderstelling dat psychische spanning zich uitdrukt in spierspanning. Bij een neurose bijv. zou men, omgekeerd geredeneerd, door de spierspanning te verminderen de algemene toestand kunnen verbeteren en het neurotisch lijden kunnen verminderen. Men denkt door de spierspanning te reduceren de psyche gunstig te beïnvloeden en innerlijke rust teweeg te brengen.

Dit is dan ook volgens prof. Schultz het uiteindelijke doel om d.m.v. vermindering van spierspanning genezing van neurosen, en bevrijding van angsten en irritaties te verkrijgen, en verder het aankweken van een gevoel van eigenwaarde en zelfvertrouwen, dit alles door het mobiliseren van innerlijke krachten. De A.T. bestaat uit 2 trappen: de onderbouw voor begin-

ners, en de bovenbouw. De methode bestaat uit het doen van precies de door prof. Schultz voorgeschreven oefeningen met de daarbij behorende formules. Overigens zijn thans die oefeningen door de opvolgers van Schulz uitgebreid tot ruim een uur. De tweede vervolgcursus begint meestal een half jaar later. Veel meer dan bij andere cursussen is de houding van de cursist van belang. Iedere cursist moet van tevoren innerlijk bereid zijn, en een open en positieve instelling hebben naar de trainer toe. De deelname van een matig geïnteresseerde wordt bij voorbaat uitgeschakeld. Iedere twijfel aan zichzelf, aan de methode, maar ook aan de cursusleider, bemoeilijkt de training. Invloeden van buitenaf moeten zoveel mogelijk worden vermeden. De cursist moet zich instellen op een formule die hem/haar in de juiste stemming brengt. De formules moeten kort, melodieus, positief, ritmisch, rijmend en praktisch zijn, zodat de cursist ze goed kan inprenten. Dr. K. Thomas, opvolger van Schultz, laat de formule 3 tot 5 keer herhalen (vergelijk de mantraformules bij yoga). De basisoefening bestaat uit 6 delen van het lichaam 'zwaar' en 'warm' te maken. Ze zijn vergelijkbaar met een eerste stap naar de mantra-formules uit de transcendente meditatie. Door zelfsuggestie en autohypnose ontstaan vegetatieve, fysiologische reacties zoals verbeterde doorbloeding. Na een zitting moet door de cursusleider de hypnose verbroken worden door contrasuggesties of tegenopdrachten, welke ook geschieden door het uitspreken van formules. Als dit niet gebeurt, zijn de gevolgen vaak niet te overzien. De heterohypnose (interpretatie) van de trainer naar de cursist toe moet worden teruggenomen en omgezet worden in autohypnose. Na herhaalde oefeningen is de cursist in staat deze zelfhypnose enigszins te beheersen. Bij de vervolgcursus van A.T. gaat men nog verder. Deze bovenbouw begint ongeveer 2 tot 3 maanden nadat men de basisoefeningen beheerst. Een belangrijke oefening is de zogenaamde *Versenkung*, een diepe autohypnose. Men verdraait willekeurig de oogappels naar binnen en naar boven, de blik gericht op het midden van het voorhoofd. Deze oefening is regelrecht genomen uit de transcendente meditatie en vergevorderde yoga. Cursisten komen tot 'gevoelloosheid', het 'zien' van kleuren, en 'zien' van abstracte begrippen en helderziendheid. Soms worden stemmen gehoord en kan de cursist aan het onderbewuste vragen stellen. We zien dan ook duidelijke parallellen tussen deze bovenbouw en het spiritisme. Prof. Schultz eiste dat A.T. uitsluitend door artsen gegeven wordt. Bij de vegetatieve reacties zoals bloedvatontspanning kan zelfs een collaps-toestand van een half uur

optreden. Verder kunnen cursisten autogene ontladingen krijgen zoals zenuwachtig knippen, kriebelen, lachen, afzondering van speeksel, of misselijkheid. Ook komen angstgevoelens, hoofdpijn en oprisping van maagsap voor. Prof. v. d. Berg, schrijver van de 'Kleine psychiatrie', noemt in zijn boek dat het onjuist is zogenaamde hartontspanning op te wekken, het zou echter zelfs eerder hartlijden opwekken. Vooral is het noodzakelijk om voorzichtigheid te betrachten bij mensen met psychoses, depressies, en bij hysterische mensen of mensen na een hartinfarct, die juist de doelgroepen van de A.T. zijn. Veel artsen zeggen dat de genezing wordt gegeven in ruil voor een dwangtoestand. A.T. is een van de meditatiepraktijken die in een wetenschappelijk jasje zijn gestoken. Het is niet neutraal en is niet te scheiden van haar humanistische, oosterse en mystieke wortels. Het versterkt het geloof in de mens, in de eigen verborgen krachten, in een zelfverlossings-techniek, die sterk overeenkomt met hatha yoga en T.M. A.T. is dus een concentratie op jezelf. Dikwijls op een dag moet men in spanningssituaties 'in zichzelf keren', en verder

alles buitensluiten (dus ook God). Als wedergeboren christenen weten we echter dat we ons gehele leven, maar zeker ook in spanningen, ons vooral moeten richten op Jezus de voleinder des geloofs (Hebr. 12). A.T. is een symptoombehandeling. Als men voor de behandeling met A.T. lijdt aan een autosuggestieve ziekte, dan bevindt men zich daarna in een toestand van gesuggereerde rust. De via de oefening gesuggereerde rust in het wezen van de mens is schijn. Alleen Christus geeft ons die rust (Matt. 11: 28, 29). Vooral de tweede cursus kan het geweten en ethisch gevoel ongunstig beïnvloeden. Er is sprake van een uitschakeling van het eigen verstand en leidt tot dwangdenken en dwangvoorstellingen. Het leidt tot passiviteit van de wil en gedrag. Het betekent een zich openstellen voor de machten der duisternis, door het verlagen van het bewustzijnsniveau (vgl. yoga). En zeker niet in de laatste plaats benadeelt A.T. het geestelijk leven van een wedergeboren christen. Het opent de deur naar de tegenstander en het sluit de deur tot innerlijke gemeenschapsbeleving met de Heilige Geest. Het gebedsleven,

Men denkt door de spierspanning te reduceren de psyche gunstig te beïnvloeden en innerlijke rust teweeg te brengen.

Bijbellezen en zoeken van gemeenschap met andere gelovigen is verminderd. Voor bijbelse alternatieven van lichamelijke ontspanning zie: Bijbels omgaan met stress, deel 1: Lichamelijke aspecten.

In Rom. 12: 1 en 2 lezen we hoe we ons lichaam moeten zien in het Licht van het Woord van God.

"Stel uw lichaam tot een levend, heilig en God welgevallig offer: dit is uw redelijke erediens. En wordt niet gelijkvormig aan deze wereld, maar wordt hervormd door de vernieuwing van u denken, opdat gij moogt onderkennen wat de wil van God is, het goede, welgevallige en volkome

Sjamanisme

Geleid door een leger van sjamanen, medicijnmannen, genezers, tovenaars, magiërs en heksen uit alle windstreken wordt de postmoderne (en helaas ook christelijke) mens in contact gebracht met de geestenwereld, teneinde daar op bovennatuurlijke wijze kracht, ken-

nis en genezing te vinden. Ze maken gebruik van magische krachten door hun 'directe' relatie met 'een andere werkelijkheid'. De boodschap van de 'wedergeboren' sjamanen is geen uitnodiging om terug te gaan naar het primitieve verleden, maar de moderne sjamaan treedt in de genezingsceremonies van de 'nieuwe tijd' naar buiten als arts, zanger, musicus, kunstenaar, psychotherapeut, psychiater, maar zeker ook als priester, voorganger en pastoraal werker.

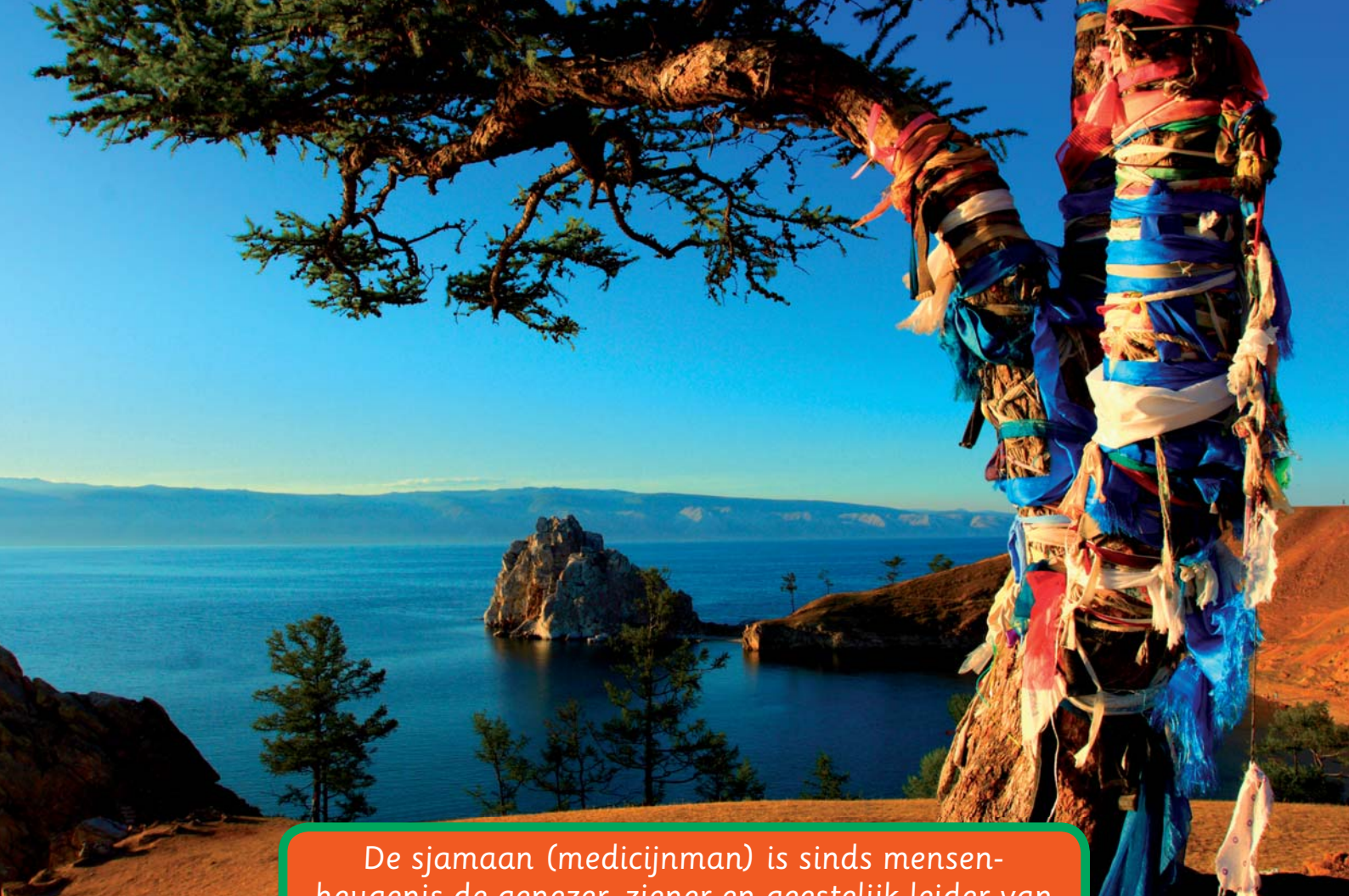
Filosofie

De sjamaan (medicijnman) is sinds mensenheugenis de genezer, ziener en geestelijk leider van veel 'primitieve' volken over de gehele wereld. Het woord sjamaan is afgeleid van saman, afkomstig van de Siberische Tungusstam. Het betekent letterlijk: 'zichzelf opwarmen, opwinden, kastijden' (vedisch: 'sram'). Hij is de bewaker van de balans tussen

natuur, mens en bovennatuur (het bovennatuurlijke). Door antropologen wordt het begrip sjamaan in het algemeen gebruikt voor alle toverdokters, medicijnmannen en curandero's in niet-westerse culturen. De sjamaan overbrugt de grens tussen hemel en aarde, verleden en toekomst, en is door concentratie van gedachten in staat lichamelijke ziekten te genezen. Voor deze taak moet de sjamaan worden opgeleid en ingewijd (geïnitieerd). Rituelen en extases spelen daarbij een belangrijke rol. Tijdens de rituele bijeenkomsten treedt de sjamaan buiten zichzelf en raakt in trance (extase). Gedurende deze initiatie moet hij zich het proces van dood en wedergeboorte voorstellen, alsof dit zich concreet aan zijn eigen lichaam voltrekt. Zo zou hij het geheim beleven van de transformatie van het fysieke in het psychisch/geestelijke en heeft hij contact met de goden of geesten. In dit proces kan hij welbewust tijdelijk het lichaam verlaten en via een magisch-extatische reis ingewijd worden in deze geestenwereld. Tijdens deze ervaring overschrijdt hij voor de eerste keer de grenzen van het aardse bestaan en bereikt zijn goddelijke roeping (vgl. rebirthing).

De doorbraak naar 'de andere wereld' wordt in feite gemaakt als ziel zonder lichaam. Een sjamaan is iemand, die door veelvuldige reïncarnaties is 'vergoddelijkt' en zo deel heeft aan de bezielende kracht van het leven. Door het voortdurend uitreden in extase ontstaat er 'ruimte' voor een goddelijk persoon of geleidegeest, die hem begeleidt op zijn reizen in het transcendente. Deze hulpgeesten manifesteren zich ook vaak in de gedaante van dieren (beer, stier, adelaar, wolf of muis). Hoe sterker het dier, hoe sterker de geleidegeest. Tijdens de rituelen, die nodig zijn om in trance te komen, zal de sjamaan de geluiden van de hulpgeest uitstoten. De attributen die bij deze seances voorkomen, zijn sterk cultureel bepaald. Het zijn vaak kosmische symbolen of dieren op kleding, een specifieke riem of muts, een spiegel, trommel en vaak psychedelische kruiden.

Deze praktijken worden in de Bijbel veelvuldig beschreven. Ze zijn een gruwel voor God. Jes.8:19-20 (Het Boek): "Dus waarom probeert u de toekomst te leren kennen door spiritisme en waarzeggerij? Luister niet naar het geklets en gemompel. Kunnen de levenden van de doden iets over de toekomst leren? Waarom vraagt u het uw God niet? Vergelijk de woorden van deze waarzeggers met het Woord van God". Zie ook Jes. 19:3; Deut. 18:10-14. De geleidegeesten van de sjamanen zijn geen primitieve fabel, maar een werkelijkheid waarvoor de Bijbel waarschuwt. Hier is sprake van inwoning van een demon. ➔

De sjamaan (medicijnman) is sinds mensheugenis de genezer, ziener en geestelijk leider van veel 'primitieve' volken over de gehele wereld.

Het is in feite een nabootsing van de inwoning van de Heilige Geest in Gods kinderen. Ook hedendaagse waarzeggers maken gebruik van de zgn. 'channeling'-techniek, ook wel het 'schakelen' geheten.

De sjamaan wordt een doorgeefkanaal (channel) voor informatie uit de demonwereld. Ook als resultaat van verbeelding en visualisering komt het veelvuldig voor dat een geestelijk wezen 'te hulp' schiet. Bij bepaalde psycho-technieken wordt de mens geleerd zijn eigen medium te zijn, zoals bij de Silva mind control. De Bijbel is radicaal in zijn uitspraken over geleidegeesten. Lev. 20:26,27: "Wees Mij heilig, want heilig ben Ik, de Here, en Ik heb u afgezonderd van de volken, opdat gij Mij zoudt toebehoren. Wanneer iemand, een man of vrouw, door zich de geest van een dode laat spreken of een waarzeggende geest bezit, zullen zij zeker ter dood gebracht worden: stenigen zal men hen, hun bloedschuld is op hen."

Neo-sjamanisme

In het laatste decennium heeft zich in het westen een soort neo-sjamanisme ontwikkeld. Sinds de culturele tegenbewegingen in de jaren zestig wordt de westerse cultuur met meer relativisme bekeken. De authenticiteit en waarde van andere

culturen met inbegrip van de theologische en geneeskundige implicaties krijgen meer aandacht. Op veel plaatsen krijgt het cultureel erfgoed van de autochtone bevolking weer belangstelling. Zo blijkt in Amerika de medicijnman van verschillende indianenstammen, de traditionele genezer in Afrika, de wintgenezer in Suriname, de saman in Siberië weer actueel in onze tijd. In dit kader past ook de vermelding van de zgn. ethotherapie. In de ethotherapie legt men verband tussen de (vaak psychische) klachten van de patiënt en zijn sociaal-culturele achtergrond. In Nederland is de Elfenbank bij Nijmegen het centrale punt voor neo-sjamanistische activiteiten. Dit centrum werd in 1976 opgericht en is thans een bloeiend centrum met een 'betoverende' tuin. Geïnspireerd door de Schotse leefgemeenschap Findhorn worden de sjamanistische principes geleerd. Men kan terugkeren tot de oerbeleving. Hedendaags sjamanisme beoogt de eigen kracht op een bewuste manier te leren verbinden met de natuur. Sjamanisme gaat er van uit dat alles om ons heen bezielde is en dat met alles een persoonlijke relatie mogelijk is. Met behulp van ceremonieën kunnen transformatieprocessen van mens en wereld op persoonlijk niveau worden ervaren.

Marie Lu-Lorler, een Duits filosofe en psychologe, beschrijft in haar boek ('Praktische natuurmagie; handboek voor de moderne sjamaan') enkele voorbeelden van sjamanisme in onze tijd.

1) Zweethut.

Dit is een soort Indiaanse buitensauna. Op deze plaats zou de energie van de deelnemer gezuiverd worden, zowel lichamelijk als geestelijk/emotioneel.

2) Medicijnwiel.

Men leert een stenenkring in de natuur opbouwen met een diepgaande ceremonie. In de kring verbindt de mens zich met de kringloop van het leven. Het bestaat o.a. uit het opvoeren van een 'energiedans' en het aanroepen van de krachten. De mens zou volgens de hindoeïstische filosofie bestaan uit tien chakra's, zgn. geestelijke energiestations. Deze zouden moeten worden gevuld door de kosmische krachten die aangeroepen worden.

3) 'Death lodge' -ceremonie.

Afscheid nemen en opnieuw geboren worden. Men leert intensief aan zichzelf te werken en oude patronen los te laten. De Indiaanse 'death lodge'-ceremonie is een nachtelijk ritueel in de eenzaamheid, waarin men het eigen leven aan zich voorbij ziet gaan (symbolisch sterven). Sommige

vormen van neo-sjamanisme, o.a. in de feministische theologie, geven hier een 'christelijke' inhoud aan d.m.v. een dramaspel, waarin kruisiging en opstanding beleefd en gespeeld worden (onafhankelijk van Jezus).

4) Dans van de totem.

Men leert creatief werken met de krachten die o.a. diersymbolen kunnen geven (!). Dieren, waarvoor men bang is, of andere wezens die men in dromen ontmoet, kan men beter leren kennen en een plaats geven. In het tegenwoordige onderwijs worden deze fantasie- en verbeeldingstechnieken ook steeds meer onderwezen.

5) Wortels van ons bestaan.

Hoe beleefden onze voorvaders in Europa het contact met de natuur? Dit gedachtegoed wordt geïntegreerd in het heden door de psychologische aspecten te verbinden met praktische ceremonieën in de natuur. Het levend contact met bomen en hun wortels die diep in de aarde vastgrijpen, contact met planten, stenen en de elementen brengt de deelnemer terug naar de wortels van het eigen bestaan.

6) Dans van het hart.

Oefeningen om met je hart en intuïtie te werken. Volgens de traditie van de Thuchal-Indianen moet men bidden voor de aarde. Door zang, drums, dromenwerk en de speciale dans van het hart kan nieuwe levenskracht in de deelnemer gaan stromen. Daarmee kan hij zichzelf en de aarde vernieuwen. Ruud Tegelaar (zie notes) organiseert volgens Trouw 28 juli 2009 in het spiritueel centrum Venwoude een trancedanseremonie, een ritueel uit het neo-sjamanisme, een 'nieuwe' religieuze stroming. Op het ritme van percussie, etnische en elektronische klanken dansen mensen met een blinddoek voor. Door geblinddoekt te dansen zou je in een 'ander bewustzijn' komen, en een spirituele of 'helende' ervaring kunnen krijgen, zo is de gedachte. Het is een vorm van trancedansen.

Mindfulness of aandachtstraining

Dr. Jon Kabat-Zinn, van oorsprong een moleculair bioloog, werkzaam in het Medical Centre van de universiteit van Massachusetts, is te zien als grondlegger van de aandachtstraining. Hij is een ervaren beoefenaar van yogameditatie en ontwikkelde in de stresskliniek waarin hij werkte, een trainingsprogramma waarin een systematische aanpak werd opgezet om 'nieuwe vormen van beheersing en wijsheid in het leven' te ontwikkelen, die gebaseerd zijn op innerlijke talenten om te ontspannen, aandacht te schenken, bewust in het hier en nu te leven en zo tot hogere inzichten te komen.

Inspiratiebronnen van dit model zijn boeddhistische meditatietechnieken. Jon Kabat-Zinn ontwikkelde een antistresscursus van acht weken, die in feite te zien is als een intensief op het eigen ik gericht trainingsprogramma in de 'kunst van het bewuste leven'. Volgens hem moeten we hiervoor een geheel nieuw leerproces volgen, namelijk door het ontwikkelen van een meditatief bewustzijn. Soms doet hij daarin tegengestelde uitspraken. Zo zegt hij enerzijds dat je de methode niet als 'ware gelovige' moet beoefenen, maar met een open kritische houding moet benaderen. Terwijl hij anderzijds als eerste stap in het aanleren van meditatief bewustzijn aangeeft dat we ons kritische denken moeten loslaten. Hoe dan ook, de instelling waarmee je aan de meditatie deelneemt is van groot belang. Je moet leren je 'energieën' zo te richten en te sturen dat je innerlijke groei en heelwording het doeltreffendst zullen worden beïnvloed. De zeven instellingsfactoren waaraan in de acht weken durende anti-stresscursus gewerkt moet worden zijn: niet oordelen, geduld, eindeloos beginnen, vertrouwen, niet streven, acceptatie en loslaten. De zeven bovengenoemde intenties bij het mediteren staan volgens Jon Kabat-Zinn niet los van elkaar. Ze overlappen, beïnvloeden en vullen elkaar aan. Dit geldt echter ook voor de kritiek die je op deze zeven soorten beïnvloedingsfactoren kunt hebben. In ieder element zit een oefenaspect dat in een ander kader waarin de oefening wordt aangeboden zinvol kan zijn, maar die echter in de mix van de andere beïnvloedingsfactoren een 'explosief mengsel' wordt. In dit mengsel van veranderd bewustzijn wordt iemand in toenemende mate blootgesteld aan de invloeden van de gevallen geestelijke wereld. We zullen een en ander puntsgewijs analyseren, en aangeven hoe de oefeningen, die op zich in een andere setting zinvol kunnen zijn, gauw verworden tot een intentie waardoor men zich ontvankelijk, passief en kritiekloos openstelt voor demonische beïnvloeding. Volgens Kabat-Zinn zijn we in onze geest voortdurend gevangen doordat onze geest alle ervaringen oordeelt, etiketteert en rangschikt in categorieën. Door deze 'oordelen' wordt onze geest gedomineerd en vinden we nooit rust in onszelf. Willen we onszelf ontstressen dan moeten we volgens Kabat-Zinn ons van onze eigen vooroordelen en angsten bevrijden, vooral door ze te observeren. Dit is herkenbaar voor veel mensen, maar bij een toename van deze 'niet-oordelen'-training leidt dit snel tot een training van passiviteit van de geest, waarbij ons kritisch vermogen uitgeschakeld wordt. Kabat-Zinn ontkent dit, maar het is duidelijk dat door een toenemende intensie onze 'geestelijke ozonlaag', onze natuurlijke bescherming

tegen de gevallen geestelijke wereld wordt ontmanteld. Vanuit de boeddhistische achtergronden van Kabat-Zinn bezien, moeten de zinnen worden uitgeschakeld door observatie, afstand nemen, zodat ons wezen gespiegeld kan worden in een gladde spiegel. Het eerste wat men in het boeddhisme ook leert is het 'sturen van de geest' in 'stilstaand water', zodat die spiegeling mogelijk wordt. Doel van deze meditatie in de oosterse mystiek is het opgaan van het individuele in het 'al', de wereldgeest. Zoals gezegd, kom je bij een toenemende intentie van deze oefening in een glijdende schaal van passiviteit terecht. We moeten volgens de aandachtstraining de rijkdom van het huidige moment zien en eindeloos opnieuw kunnen beginnen, zodat we telkens alles als het ware voor het eerst zien. Vooral tijdens de yogaoefeningen of zitmeditatie moeten we steeds weer met een dergelijke 'open geest' oefenen om geen last te hebben van gevoelens en gedachten van eerdere ervaringen. Op zich een waardevolle oefening als het gaat om met de aandacht bij het nu te blijven, zeker in een andere oefensetting dan de aandachtstraining. Vaak zijn we (over)gevoelig gemaakt (ge-sensitiseerd) door bepaalde ervaringen en gedachten, en een zekere de-sensivering kan op zich zeer helend uitwerken. Maar bij de aandachtstraining en meditatie kan dit bij een sterkere intensiteit en in samenhang met de andere aspecten van bewustzijnsverandering leiden tot een 'wissen van het verleden'. Vooral in combinatie met de vorige intentie leidt dit tot snellere ontleding van de geest en daardoor tot ontvankelijkheid voor de demonische wereld. Het ontwikkelen van vertrouwen in jezelf en je gevoelens is een integraal onderdeel van de meditatietraining. Het is veel beter op je eigen intuïtie en gezag te vertrouwen dan bijvoorbeeld in de ban van de reputatie en het gezag van leraren te raken, zodat je niet meer bij jezelf kunt blijven. Bij meditatie gaat het wel om jezelf, ieder die een ander imiteert is volgens Kabat-Zinn op de verkeerde weg. Daar ligt ook het grote verschil met christelijke 'meditatie':

christenen richten zich niet geheel en al op zichzelf, maar zijn in de eerste plaats gericht op de aanwezigheid en Geest van Jezus Christus, die alomtegenwoordig is maar ook in ons woont (Rom. 8:9-11, Joh. 14:26). In de Bijbel worden we door de kracht van de Heilige Geest aangemoedigd het voorbeeld van Christus en de apostelen te volgen (1 Petr. 2:21; 2 Tim. 1:13; 1 Tim. 1:16). Ons basisvertrouwen en onze intuïtie liggen niet bij onszelf, maar zijn gebaseerd op Jezus Christus. Hij is de Weg, de Waarheid en het Leven. Kabat-Zinn sympathiseert veel meer met de begrippen 'tao' (Chinese mystiek) en 'dharma' (hindoe-mystiek), die uitdrukkingen zijn voor een bewuste spirituele levenshouding en praktijk. Volgens deze principes bestaat er een veelheid van wegen, maar ieder mens moet zijn eigen weg vinden en volgen die bij hem of haar past. Daarmee stijgt de mens uit boven zijn sociale omstandigheden en zijn genetisch bepaalde aard, aldus Kabat-Zinn. Dit leidt volgens de oosterse mystiek tot de eigenlijke zin van het leven en dan worden de ervaringen en vereisten slechts een middel om op die weg te groeien. Volgens de mindfulness / aandachtstraining is leren loslaten of niet-hechten essentieel voor

het ontwikkelen van veranderd bewustzijn. Zo zijn er veel gedachten, gevoelens en ervaringen, waar we vanaf proberen te komen, of die we voorkomen omdat ze te pijnlijk zijn. In de Bijbel is het loslaten ook een belangrijk principe. Loslaten betekent hier echter veel meer het overgeven in Gods hand, overgave aan God, die genadig is, die alles onder controle heeft en uiteindelijk op een rechtvaardige wijze tot Zijn doel zal komen (Luc. 6:37). Dat is een ander loslaten dan wat bedoeld wordt in de aandachtstraining, want daar heeft men het over onthechten. In het boeddhisme kent men het principe dat de zogenaamde individualiteit van de mens slechts schijn is, maya, niets anders dan een rij bewustzijnsmomenten. De vier 'edele waarheden' van het boeddhisme zijn: a) Ieder levend wezen heeft een deel aan het altijddurende lijden, b) De oorzaak van het lijden is dorst naar zingenot, naar bestaan, c) Wanneer deze dorst terzijde wordt gesteld zal het lijden ophouden en d) Om het lijden op te heffen moet ontleding plaats vinden en wel door een achtvoudig pad, waarin concentratie en meditatie een hoofdrol spelen. Bij de ademtechnieken worden de eeuwenoude yogatechnieken van de prana-ademhaling van stal gehaald. In zijn boek beschrijft Kabatt-Zinn het als volgt:

"Het is mogelijk je adem met grote precisie te sturen naar verschillende delen van je lichaam en wel zo dat hij tot de gebieden, die gewond of pijnlijk zijn, zal doordringen en deze zal kalmeren, terwijl hij tegelijkertijd de geest tot rust en evenwicht brengt".

Deze gedachte steunt op het hindoeïstische idee dat de ons omringende kosmos uit energie (prana, of in het taoïstische denken: chi) bestaat, die we via onze ademhaling kunnen inademen en zo door ons lichaam kunnen sturen. Dit om ons te versterken, te vergoddelijken of via de chakra's de geestelijke energiestations te helen. Ik denk dat observatie van de ademhaling, gezien vanuit de stressfysiologie, heel belangrijk is en zelfs meetbaar gemaakt kan worden door techniek, frequentie, diepte, pauze enzovoort. Vanuit die observaties kan door middel van oefeningen daadwerkelijk actief, sturend en corrigerend gestreefd worden naar een meer fysiologische rustige ademhaling, met alle heel makende gevolgen zoals ik dat in het boek 'Bijbels omgaan met Stress, deel 1 Lichamelijke aspecten', beschreven heb. Kabat-Zinn predikt echter dat je op geen enkele manier moet proberen je ademhaling te beïnvloeden, en gebruikt de ademoefening in het kader van kosmische energieverwerving en chakrahealing. De connectie tussen hyp-

nose en oosterse mystiek is duidelijk. Op verschillende diepten van de hypnotische trance beschrijven patiënten ervaringen die identiek zijn met het kosmische bewustzijn en zelfrealisatie die bereikt wordt bij yoga-trance. Zij ervaren eerst en vooral een diepe vrede, dan loskoppeling van het lichaam, dan bevrijding van de eigen identiteit, het eigen kleine zelf, om op te gaan in het universum, en het gevoel dat zij 'alles' zijn en geen beperking meer hebben in wat zij kunnen ervaren en verkrijgen: d.w.z. God-bewustzijn "waarin tijd, ruimte en ego verondersteld worden te transcenderen, met overblijving van het pure bewustzijn van het oorspronkelijke niets-zijn waaruit alle waarneembare schepping voortkomt".

Christelijke alternatieven

Waar blijven de christenwerkers in de gezondheidszorg, die vanuit hun bijbels denken toch ook veel meer moeten zoeken naar modellen waarin lichaam, ziel en geest bijbels geïntegreerd worden? De wereld is op zoek naar de relatie tussen geest en lichaam. Wij hebben in ieder geval antwoorden, laten we die dan ook samen ontwikkelen als een bijbels en dus beter alternatief voor yoga, zen en mindfulness. Ondergetekende staat open voor christenwerkers die verder willen werken aan deze mogelijkheden om wegen in de zorg te vinden die God kan zegenen.

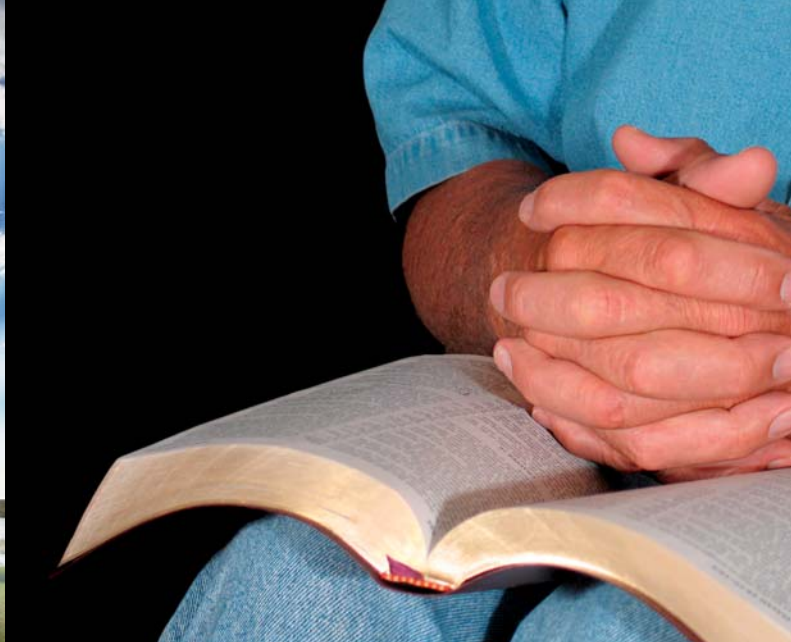
©Gerard Feller, Mei 2010

Voor uitgebreide literatuurlijst zie onze website o.a. <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/virtualiteit-en-occultisme/>
<http://www.stichting-promise.nl/artikelen/bewustzijnsveranderende-technieken-en-methoden/>

RUUD TEGELAAR studeerde bewustzijnsgeoriënteerde dans en volgde trainingen in de "Vijf-ritme" stroming van Gabriella Roth. Hij deed studies in sjamanisme en volgde leiderschapstrainingen waarin hij veel ervaring opdeed met de dynamische meditatie van Osho en het werk van Frank Natale, grondlegger van de Trancedans. Hij voltooide in 2006 zijn opleiding aan het NIBA tot lichaamsgericht psychotherapeut.

Hiernaast werkte hij ruim 10 jaar deeltijd in de verslavingszorg o.a. als sociotherapeut, coach en sociale vaardigheidstrainer.

Transcenderen: de grens van de zintuiglijke waarneeming te boven gaan.

Op uw muren, o Jeruzalem, heb ik wachters aangesteld...

die de ganse dag en de ganse nacht nimmer zullen zwijgen. Gij die de Here indachtig maakt, gunt u geen rust. En laat Hem geen rust, totdat Hij Jeruzalem grondvest en het stelt tot een lof der aarde.
Jesaja 62, vers 6 en 7

Intercessors International Nederland (IIN)

Intercessors International Nederland is een onderdeel van Intercessors International, gevestigd in Bulverde, Texas, USA. Het doel van IIN is vooral om mannen en vrouwen te werven en toe te rusten voor een gebedsbediening ten behoeve van voorgangers, zendelingen en christenen in leidinggevende geestelijke en seculiere posities. In 1987 hebben Elizabeth en Floyd Alves in de USA de bediening van Intercessors International opgericht. Maandelijks worden wereldwijd talloze leiders gezegend door deze krachtige gebedsbediening. Sinds oktober 1995 coördineert Willemien Vrijenhoek-van Amerom deze gebedsbediening voor Nederland en België.

Doelstelling

IIN wil het begrip vóór en het belang ván gebed in het lichaam van Christus doen toenemen. Tevens versterkt zij de gebedsondersteuning van christenen in leidinggevende geestelijke en seculiere posities.

Gebedsseminars

Het IIN team verzorgt op aanvraag in uw kerk, gemeente of kring een gebedsseminar over 'Effectief Gebed' met de volgende onderwerpen:

1. Het doel van gebed
2. God verstaan
3. Geestelijke oorlogsvoering
4. Geestelijke wapens
5. Richtlijnen voor gebed
6. Bidden voor Gemeenteleiding

IIN hoopt de jaarlijkse najaarsconferentie te houden op 22 en 23 oktober 2010 in conferentiecentrum Het Brandpunt te Doorn. Spreken zal ds. Steve van Deventer. Het thema is 'Gods Bazuinen'.

Voorbidders worden weloverwogen en vanuit gebed gekozen. Zij volgen de richtlijnen uit het boek 'Effectief gebed' van Elizabeth Alves. Voorbidders die in het gebedsprogramma zijn betrokken, bidden minimaal 10 tot 15 minuten per dag. De kring van voorbidders bestaat uit een grote verscheidenheid van christenen. Van zeer jonge christenen tot voorbidders die al vele jaren ervaring hebben

Voorbede ontvangen

Eén van de voornaamste doelstellingen van IIN is het ondersteunen van christelijke leiders door voorbede voor hen te doen. Daartoe maakt IIN gebruik van het netwerk van voorbidders. Deze bidders

kennen niet de naam van degene voor wie zij bidden, maar uitsluitend een code-naam. De voorbidder en de leider corresponderen dus niet met elkaar. Zo kunnen onder het bewaren van de anonimiteit vertrouwelijke verzoeken worden aangevraagd. Dat geeft ook een enorme dynamiek en kracht aan deze wijze van voorbede. God spreekt rechtstreeks tot de harten van mensen die u en uw situatie absoluut niet kennen

Een geweldige zegen

De voorbidders houden een dagboek bij, waarin bijbelverzen en andere impressies worden opgeschreven, die zij tijdens het gebed ontvangen. Elke maand sturen ze een gebedsverslag op naar het kantoor van IIN, vanwaar de verschillende boodschappen worden doorgezonden naar degenen die gebed ontvangen. Ook deze leiders kunnen gebedsverzoeken en lofverslagen naar IIN opsturen voor doorzending naar de toegewezen voorbidders. Getuige de vele positieve reacties is deze methode van voorbede voor elke bediening een geweldige zegen.

Intercessors International Nederland

Postbus 327

3900AH Veenendaal

Postbank 6908040

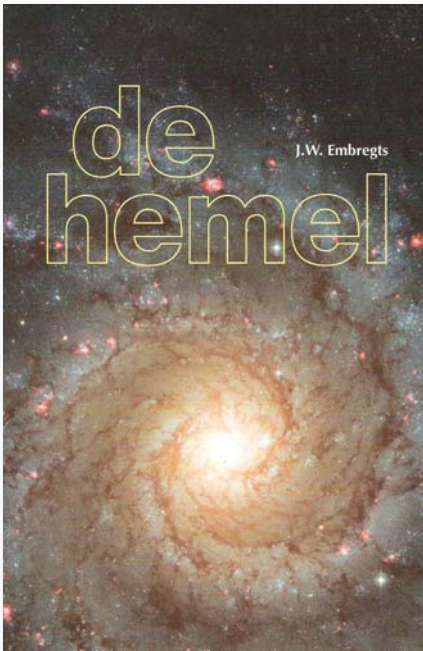
Telefoon: (0317)613570

info@gebedsstrijders.nl

<http://www.gebedsstrijders.nl>

Hemels verlangen

Recensie van 'De hemel' door J.W. Embregts (Doorn: Het Zoeklicht, 2e druk 2008) 246 pp. €14,95

Allerlei politieke -ismen hebben de hemel op aarde niet kunnen realiseren. Komt het er ooit van? Hoewel mensen uit onze seculiere samenleving zich ongelovig noemen, zijn ze vaak wel degelijk geïnteresseerd in het bovennatuurlijke. Wie is er niet nieuwsgierig naar het hiernamaals? De bijna-dood-ervaringen trekken telkens weer de aandacht in de pers. En wie wil er nou niet naar de hemel? Maar wat is de hemel eigenlijk? Daarover lopen de meningen nogal uiteen. Velen denken dan aan een soort Luilekkerland of aan eeuwig vakantie vieren aan een subtropische kust. Populair zijn de boeken van zogenaamde ervaringsdeskundigen die een blik mochten werpen in die toekomstige werkelijkheid. Zo schreef Thomas Choo in haar dubieuze boek getiteld 'De hemel is zo echt' over haar persoonlijke openbaringen. Een recensie van de autobiografie 'Geleid door het licht', door Betty J. Eadie verscheen in Promise. Ik schreef toen: 'Haar opzienbarende getuigenis zou geopenbaarde waarheid zijn, maar is speculatief, fictief en subjectief. Door haar boek zouden we gedetailleerde 'inside information' krijgen, die we echter niet uit de Bijbel kunnen halen.' Eveneens beschreef ik voor Promise een recensie van *Ontdek je erfdeel!* over de onderbelichte hemelse beloningen die christenen te wachten staat. Daarnaast wijs ik nog op de spectaculaire video van 60 minuten 'Raised from the

Dead'. (Uitgegeven door Christ for all Nations van de Duitse evangelist Reinhard Bonnke, www.cfan.org; www.fullflame.com) Daar wordt het verhaal verteld van een voorganger uit Nigeria die eind november 2001 na een ernstig ongeluk met zijn Mercedes overleed, maar na vijftig uur weer opstond uit de dood. Door een engel als vriend zou hij rondgeleid zijn in het paradijs, het huis met de vele woningen (Joh.14:2) en de hel, en getuigt hiervan. Hij zou weer zijn teruggestuurd naar het leven om te waarschuwen voor de hel. Wat in Luc.16:19-31 echter niet toegestaan is, zou hij dus wel moeten doen. Wat hiervan te denken?

Weten we wel wat er in de Bijbel staat over het onderwerp 'hemel'? De bijbelse gegevens over de hemel zouden ons genoeg moeten zijn, en daarom is het een verademing het boek over de hemel van J.W. Embregts te lezen. Dit is heel helder opgezet. De 29 hoofdstukken beginnen telkens met een lied. In het midden van het boek bevinden zich 16 schematische en artistieke illustraties in kleur, met daarnaast nog enkele in zwart /wit. De schrijver stelt voor de hand liggende vragen, maar past er telkens voor om te gaan speculeren. Embregts gaat voorzichtig te werk en zijn betoog blijft binnen de veilige kaders van Gods Woord. Hij heeft vele werken hiervoor geraadpleegd, die achter in het boek zijn genoemd. Kunnen we wel een is-gelijk-teken zetten tussen hemel en het 'Vaderhuis met de vele woningen', het 'duizendjarig vrede-rijk', het 'paradijs', het 'Beloofde Land', het 'Nieuw Jeruzalem', de 'Nieuwe hemel en aarde', het 'Koninkrijk der hemelen'? 'De hemel' is voorwaar geen eenvoudig onderwerp. In 2Kor.12 schrijft de apostel Paulus over een derde hemel en dat die hemelse situatie 'onuitsprekelijk' is. Eigenlijk is de meest rake typering van de hemel 'onbeschrijfelijk'. Wij mensen uit een driedimensionale leefwereld kunnen ons eigenlijk geen andere voorstelling maken. Hemelse taferelen worden op aardse wijze beschreven omdat we het anders simpelweg niet zouden begrijpen. Het kan echter een valkuil zijn om die aardse beeldspraak letterlijk op te vatten. Moet je die zee, die edelstenen en dat goud letterlijk nemen? Iemand verklaarde dat hij van die schitteringen maar hoofdpijn zou krijgen, en hoofdpijn hoort toch niet thuis in de hemel. Ik heb een voorkeur voor uitleg om het symbolisch te zien voor alles wat extreem waardevol en prachtig is. Er worden onderwerpen behandeld als:

Wie is er in de hemel geweest? Waar is de hemel? De troon van God. Hoe ziet God eruit? Een hemel op aarde? Engelen Weerzien en herkenning in de hemel. Muziek en zang in de hemel. Huisdieren en planten in de hemel? Eten en drinken en kleding in de hemel. Wat er niet is in de hemel. Wat gaan we doen in de hemel? Hoe eeuwig is eeuwig? De hemel: hoe kom ik daar?

De schrijver stelt op p. 145 dat er geen herinnering aan de zonden meer zal zijn. Dat klopt, hoewel de gaten (stigmata) in de handen van de Here Jezus hierop een uitzondering zullen vormen.

Het 'voorgeborchte' (niet te verwarren met 'vagevuur') is in 2007 officieel door de Rooms Katholieke kerk afgeschaft. Maar de hel, hoewel voor velen minder geloofwaardig dan de hemel, is wel degelijk een bijbels begrip en realiteit. Het lag dan ook voor de hand dat de auteur ook daarover een wederom aan te bevelen (dunner) boek schreef.

WJA Pijnacker Hordijk

Jezus, God die mens geworden is (7)

We willen enkele artikelen plaatsen over de persoon en de karaktertrekken van Jezus als mens. Hij is volkomen God en volkomen mens. Het kan een steun in het pastoraat zijn, als confidenten zich verdiepen in het volmaakte leven van Jezus als mens en Heer omdat God niet abstract blijft, maar ook kenbaar is in de ziel, de persoonlijkheid van Jezus. In deze studie wordt bijvoorbeeld ook gewezen op het verschil met Boeddha en Confucius. Natuurlijk kan Jezus alleen gekend worden door de Heilige Geest en via de geestelijke wetten en ordeningen, zoals die ook in de Bijbel verwoord worden. Hij is de God,

die mens geworden is, het beeld van God de onzichtbare. Of zoals de Hebreeënbrieff (1:1-3a) ons zegt: “Op velerlei wijzen en langs velerlei wegen heeft God in het verleden tot de voorouders gesproken door de profeten, maar nu de tijd ten einde loopt heeft Hij tot ons gesproken door Zijn Zoon, die Hij heeft aangewezen als enige erfgenaam en door Wie Hij de wereld heeft geschapen. In Hem schittert Gods luister, Hij is Zijn evenbeeld.

De Zoon

‘Zoon van God’, dat was voor de Israëlieten een van de eretiteln van de Messias

(Matt. 26:63). In Exodus 4:22 wordt het volk Israël zelf als Gods zoon aangeduid, en daarna de koning uit Davids geslacht, als vertegenwoordiger van het volk God (2 Sam. 7:14; Ps. 89:27 vv). De hoogste titel van de Messias, de Koning van Israël was echter ‘Zoon van God’ (Ps. 2:7,12). Jezus heeft tegenover de evangelisten Mattheus, Marcus en Lucas Zichzelf nooit zo genoemd, begrijpelijk, omdat het tegelijk een toe-eigenen was van het werelds koninkrijk. Toen de wereld hem daarvoor hield, begreep ze Zijn roeping totaal niet. Zijn Zoonschap was, naast koning van een wereldrijk, van veel grotere orde. Zelfverzekerd zegt Jezus: “Wie de Zoon eigenlijk is, weet alleen de Vader” en “Ook de Vader kent niemand dan alleen de Zoon”. De relatie van Vader en Zoon is een innerlijke éénheid en gemeenschap die voor velen een geheim is, en die alleen te kennen is door openbaring (Matt. 11:27). Jezus is voor God eenvoudig ‘Zoon’ en God is voor Jezus eenvoudig ‘Vader’. In deze verhouding staan alleen Jezus en God tot elkaar. In Hun wezen onderscheiden Zij beiden Zich van de gezamenlijke mensheid, maar in die éénheid van wezen kennen Ze elkaar volkomen. Ze hebben geen geheimen voor elkaar, Zij kennen elkaar volkomen. Hier spreekt een bovennatuurlijk Goddelijk zelfbewustzijn uit Jezus. Jezus kan alleen door God gekend worden, dit getuigt ook van het God-zijn van Jezus. Ook Confucius voelde zich volgens het boek Lun-yu door niemand begrepen, maar het verschil met Jezus is, dat niemand Hem begreep in het geheim van Zijn wezen, wie Hij is. De Farizeeën verweten Jezus: “U getuigt van uzelf” (Joh. 8:13). Ze bedoelden dat Hij dat teveel deed. Nu is het in een rechtspraak ook meestal niet het krachtigste getuigenis, maar Jezus moest noodgedwongen van Zichzelf getuigen, want buiten Hem was er niemand in de hele wereld in staat om te getuigen van de oorsprong en doel van Zijn verschijning (Joh. 8:14). Niet alleen de uitspraak in Matt. 11:27 getuigt van Zijn Godheid, ook in Matt. 12:32 vergelijkt Jezus het lasteren tegen Hem als het lasteren tegen de Heilige Geest. In Joh. 14:23 zegt Jezus: “Indien iemand Mij liefheeft, zal hij Mijn woord bewaren en Mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot Hem komen en bij hem wonen”. In Matt. 16: 25 vv: “Want ieder, die zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen, maar ieder

die zijn leven verloren heeft om Mijnenwil, die zal het vinden..... Want de Zoon des mensen zal komen **in de heerlijkheid Zijns Vaders**, met Zijn engelen en dan zal Hij ieder vergelden naar zijn daden". Wie Zijn voorloper mag zijn, is alleen al daardoor de grootste onder allen die uit vrouwen geboren zijn onder het oude verbond (Matt. 11:11). De uitspraak van Thomas: "Mijn Heer en mijn God" (Joh. 20:28 vv) wijst Hij niet als onwaar af, integendeel Hij bestraft Thomas veel meer ervoor dat hij daar niet eerder op gekomen is. In Joh. 3:16 staan de bekende woorden: "Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn **eniggeboren Zoon** gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven hebbe" (vergelijk Marc. 12:6). Op 12-jarige leeftijd zegt Jezus al dat Hij bezig moest zijn met de dingen van Zijn Vader (in de hemel) (Luc. 2:49). Dit diepgewortelde bewustzijn van de innige verhouding met God de Vader leidt tot de gelijkenis van de verloren zoon en dat zien we vervolgens ook in Zijn hogepriesterlijke gebed als dit bewustzijn als Zoon van God omschreven wordt als: "Vader, alles wat het Mijne is, is het Uwe" (Luc. 15:31, Joh. 17:10). De uitspraak van Mal. 3:1 waar staat dat God voor Zijn aangezicht een bode zal zenden, betreft Jezus in Matt. 11:10 op Zichzelf, en op Johannes de Doper als voorbode. Jezus maakt ook geen bezwaar als Hij in plaats van God Zichzelf Herder of Bruidegom noemt (Jes. 40:11; Ps. 23:1;

Joh. 10:12, Marc. 2:19; Hos. 2:18,22). En in Matt. 16:18 spreekt Hij over **Mijn** Gemeente. In Marc. 13 schildert Jezus de dag van Zijn wederkomst als de dag des Heren. Hij weigert Zijn Vader te tonen, want Hij Zelf is de openbaring van de Vader (Joh. 14:9). Zo is Zijn eer, Gods eer (Joh. 11:4; 14:13; 15:8) net zoals het niet eren van Hem gelijk stond aan het niet eren van de Vader (Joh. 5:23; 15:23). Overall wordt duidelijk gemaakt: "Ik en de Vader zijn één" (Joh. 10:30). Tussen Hem en God zijn geen grenzen. De Hebreeuwse naam van de Here God JEHOVA (JHVH) hield in 'Vader' en 'Heer'. Ook dit betekende dat men Jezus vaak God noemt (vergelijk Matt. 23:8-10 en Marc. 11:3). Jezus spreekt in Joh. 13:13-14: "Gij noemt Mij Meester en Here en gij zegt dat terecht, want Ik ben het. Indien nu Ik als Here en Meester u de voeten gewassen heb, behoort ook u elkaar de voeten te wassen. Hij is het Koningskind, alle anderen zijn onderdanen (Matt. 17:25). Hij is de Zoon en erfgenaam van de wijngaardbezitter (de wijngaard is de theocratie, zie Jes. 5:1 vv), alle anderen zijn knechten (Luc. 20:9,13). Hij kent het grote onderscheid tussen mensen: er zijn goede en slechte (Matt. 5:45), vrienden en vijanden (vs 44), gezegende en vervloekte mensen (Matt. 25:34,41). Zodra Hij in het geding komt, staan ze allen tegen Hem op. Hij voelt Zich als een vreemdeling in hun midden (Marc9 19). Hij heeft vaak genoeg 'wij' gezegd als het ging om uiterlijke

dingen (Matt. 20:18), maar zodra Hij over Zichzelf spreekt, spreekt Hij van een totaal andere orde. Dit 'Zoons-bewustzijn' van Jezus kent geen begin. We mogen het bewustzijn van Zijn leerlingen niet verwarren met dat van Hem. De leerlingen denken aanvankelijk alleen over Jezus als een 'gezalvde van God', maar Jezus spreekt als twaaljarige in de tempel al van 'Mijn Vader'. Bij Boeddha kennen we zijn aarzelingen. Hij twijfelde zo nu en dan aan zichzelf. Mohammed dacht soms aan zelfmoord. Johannes de Doper was eens in onzekerheid over de kern van zijn zending. Het 'Zoons-bewustzijn' van Jezus beperkte zich niet tot de zogenaamde hoogtepunten in Zijn leven, maar ook in de donkere momenten van Zijn vernedering twijfelde Hij geen moment aan Zijn God-zijn (Luc. 23:43,46). Zonder begin of eind. Jezus nam elk woord serieus (Matt. 5:34,37; 12:36). Hij kende de grenzen van Zijn eigen kunnen (Matt. 20:23) en kennen (Matt. 24:36). Niemand heeft ooit Zijn ongelijk kunnen aantonen over Zijn bewustzijn als Zoon van God. Jezus weet Zich het voorwerp van Gods liefde. Hij heeft de rang als Zoon uit de hemel meegebracht (Joh. 6: 38,46,62; Joh. 8:23,42; Joh. 16:28; Joh. 17:8). In de diepte van Zijn zelfbewustzijn is het besef van hemelse oorsprong en Goddelijk zijn, dat van eeuwigheid is (Matt. 11:27). Daarom plaatst Hij Zichzelf op het einde van Zijn leven op aarde niet onder het loon van het eeuwige leven (?), Hij gaat wéér daarheen, waar Hij vandaan is gekomen (Joh. 14:12,28; 16:10). Dit zelfbewustzijn van Jezus kent zijn gelijke niet onder de mensen. Wel vinden we bij mensen het hoge bewustzijn een profet van God te zijn. Om maar te zwijgen van de profeten van Israël, zelfs Mohammed zegt drie maanden vóór zijn dood: "Ik ben een mens zoals jullie". Veel koningen zijn zich ervan bewust dat ze koning zijn bij de gratie van God. Vele anderen hebben zichzelf uitgeroepen als god, maar bijbels en logisch gezien zou dat met zich mee moeten brengen dat het 'God zijn' vernederd is en in zijn volkomenheid afgedaald is tot de mensen. Jezus is Zijn leven lang in Zijn deemoedigheid en zondeloosheid in alle situaties volkomen en zonder aarzelen overtuigd geweest van het volkomen bij God horen, zo innig als een zoon bij zijn vader!. Geen enkel ander mens kan dat.

Gerard Feller

Fragmenten uit: 'De Christus der Schriften, de Here der Heerlijkheid', geschreven door Otto Borchert, 1924. De andere 6 artikelen kunt u nalezen en / of printen via <http://www.stiching-promise.nl/artikelen/bijbelstudies-bemoedigend/>

Jezus, volmaakt mens, volmaakt God.

In dit nummer is het hoofdartikel: sleutelen aan het bewustzijn. De strekking van dit artikel is dat een verbreken van de scheppingseenheid van geest- ziel en lichaam, mensen bevattelijk maakt voor de gevallen geestelijke wereld. Het doorbreken van grenzen die God geschapen heeft, is Bijbels gezien toverij. Bij de Here Jezus zien we een volmaakte eenheid in geest, ziel en lichaam. Hij kent geen zonde, Zijn lichaam is in een volkomen, open, volmaakte relatie met Zijn ziel en geest. Johannes noemt de handelingen die Jezus deed tekenen, die zinnebeelden moesten zijn van zijn geestelijke leven. (Joh. 2:11; 20:30) Deze tekenen zijn geen toverijen, maar staan steeds in dienst van geestelijke, zedelijke doeleinden. Ze dienen Zijn liefde. De diepe innerlijke sa-

menhang tussen lichamelijke, psychische en geestelijke nood, waren bij Hem nooit gescheiden. Hij kende de pijn van beiden. De dienende liefde beheerste Zijn handelen. Neem bijvoorbeeld het aanraken van de zieken. In die tijd was een doofstomme meer een voorwerp van ontzetting, dan van medelijden. Jezus benadert mensen met een liefdevol hart en een vriendelijke aanraking. (Marc. 7:33) Jezus betekenisvolle aanrakingen van zieken, en in het bijzonder blinden en stommen, waren liefdevol, voor hen die niet konden zien of horen. Hoeveel liefdevolle warmte moet Zijn hand niet hebben uitgestraald naar het dode dochtertje dat op bed lag (Marc. 5:41). In die dagen was aanraken van een dode nog een grote onreinheid. Zo overwon Jezus' liefde ook in dit opzicht.

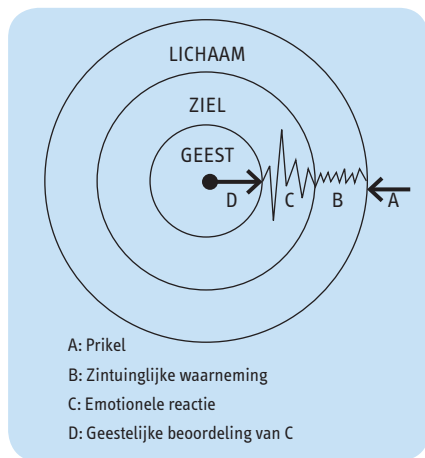
De emotionele reacties

Om iets over de juiste relatie ziel/lichaam aan te geven, is het schema wat Tom Marshall geeft in deze, misschien verhelderend.

- 1) Via onze zintuigen ontvangen we één of andere prikkel. Stel dat we de buurman zien, met wie we vorige week ruzie gehad hebben. We hebben dan prikkel A, de buurman en de zintuiglijke waarneming B, het zien van de buurman.
- 2) De zintuiglijke waarneming, het zien van de buurman, wekt een emotionele reactie op. Dit kan irritatie, verwarring, boosheid of wrok zijn. We herinneren ons wat hij heeft gezegd. We bedenken wat we hadden moeten terugzeggen, maar waar we op dat moment niet aan dachten.

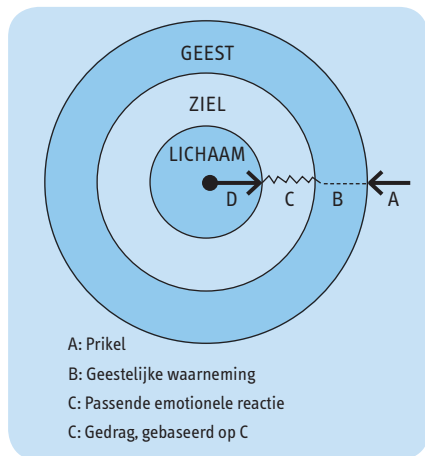

Tenslotte geeft onze geest, in de functie van ons geweten, over deze heftige emoties zijn mening: "Dat is verkeerd. Je mag niet boos of haatdragend zijn t.o.v. je buurman."

Lichaam, geest en ziel, de emotionele reacties

Het probleem is dat het geweten te maken krijgt met emoties, die al opgeroepen zijn. Nu onze gevoelens zo opgezweept zijn en tot daden over willen gaan, is de invloed van ons geweten het zwakst. Als u de evangeliën leest, zult u zien dat Jezus helemaal niet zo leefde. Wat wij als natuurlijk beschouwen, is in feite het tegenovergestelde. Wil het één en ander weer op zijn plaats komen, dan moet het omgedraaid worden. Ik ontdekte dat Jezus, in relatie met mensen en zijn omgeving, met Zijn Geest aan de "buitenkant" leeft

Geest, ziel en lichaam in het leven van Jezus

Deze figuur geeft beter de reikwijdte van onze zintuigen weer. Wat onze tastzin betreft, reiken onze zintuigen niet verder dan een kleine meter. Ons gehoor reikt een aantal meters. Ons gezichtsvermogen reikt een aantal kilometers. Het bereik van ons verstand is veel en veel groter. Het bereik van onze geest strekt zich uit tot in eeuwigheid, tot in het oneindige tot in God. Omdat Jezus als het ware met Zijn geest voorop leefde, raakte Hij

iedere situatie eerst met Zijn geest aan. De emotionele reacties die hem tot handelen aanzetten, kwamen daardoor voort uit een geestelijke waarneming. Dit is zo belangrijk dat we het door de evangeliën moeten staven.

In Marcus 6:34 lezen we: "En toen Hij uit het schip ging, zag Hij een grote schare en werd met ontferming bewogen, omdat zij waren als schapen, die geen herder hebben, en Hij begon hen vele dingen te leren". Wat gebeurde er? Jezus "zag" wie ze waren. Hij zag niet alleen een menigte; mannen, vrouwen en kinderen. Hij had ook een geestelijk beeld van wie ze waren: Als schapen zonder dat iemand voor hen zorgt. Dit geestelijke beeld had een emotionele reactie tot gevolg: mededogen. En dit bracht Hem tot de passende handeling: Hij begon hen te onderwijzen, en later gaf Hij hen te eten.

Een ander voorbeeld in Marcus 3: Jezus ging de synagoge binnen en zag daar een man met een verschrompelde hand. Hij zei tegen de aanwezigen: "Is het geoorloofd op de sabbat goed te doen of kwaad te doen, een leven te redden of te doden? Ze bleven zwijgen. Misschien wisten ze het antwoord niet. Maar de tekst zegt verder: "En nadat Hij hen, zeer bedroefd over de verharding van hun hart, rondom Zich met toorn had aangezien, zei Hij tot de mens: Strek uw hand uit! En hij strekte haar uit en werd weer gezond." Wat Jezus zag, toen Hij rondkeek, waren de harde, bittere harten van de mensen, die liever zagen dat een man misvormd bleef dan dat aan de regels getornd werd. Uit die geestelijke waarneming kwam een emotionele reactie voort, in dit geval verdriet en boosheid. Met deze gevoelens als motivatie riep Jezus de gehandicapte man naar voren. En in hun aanwezigheid, op de sabbat, genas Hij de verschrompelde hand. Zo reageerde Jezus in Lucas 19: 41-43 over Jeruzalem, Hij werd als een koning binnengehaald, iedereen juichte Hem toe, Jezus liet zich niet door die emoties leiden, Hij zag de stad, maar Hij zag meer dan alleen de straten en de gebouwen. De geest van profetie kwam op Hem en Hij "zag" de toestand waarin de stad zich bevond en de gevolgen van haar zonde en Hij huilde van verdriet.

Gerard Feller

Fil. 2:5: Laat die gezindheid bij u zijn, welke ook in Christus Jezus was.
Ef. 5:1-2: Weest dan navolgers Gods als geliefde kinderen en wandelt in de liefde, zoals ook Christus u heeft liefgehad en Zich voor ons heeft overgegeven als offergave en slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk.

Colofon

Het blad "Promise" is een uitgave van stichting Promise en verschijnt 4 maal per jaar.

Het doel van de stichting is de verkondiging van het evangelie van Jezus Christus.

De stichting tracht dit doel te bereiken door:
a. Het toetsen van allerlei maatschappelijke en geestelijke stromingen en denkwijzen, vooral op medisch en sociaal gebied aan het Woord van God, de Bijbel.
b. Het publiceren via het blad Promise" van geschriften en of bijbelstudies met bovengenoemd doel, dit tevens via audiovisuele middelen aan een zo breed mogelijk publiek. De stichting is interkerkelijk en heeft als grondslag, zich daarbij alleen te laten leiden door de Bijbel, waarvan ze gelooft dat dit het geïnspireerde Woord van God is en alleen onfeilbaar gezag heeft.

We geloven dat God deze wereld zo lief heeft, dat Hij zijn Zoon gegeven heeft om onze straf op de zonde te dragen, opdat wij, indien we in Hem geloven eeuwig met Hem mogen leven en ook nu dagelijks Zijn aanwezigheid mogen ervaren. Door middel van diverse activiteiten van de stichting willen we deze boodschap uitdragen

Redactie

Gerard en Coby Feller, Oudewater
drs. W.J. Pijnacker Hordijk, Delft

Comité van aanbeveling

Ds. Orlando Bottenbley
Drs Martie Dieperink
Drs Bert Dorenbos
Drs MartienJan de Haan
Prof. dr. Ir. Henk Jochemsen
Dhr. Hans L.J. Keijzer
Prof.dr. Martjan Paul
Drs Chr. Steyn
Dhr. Teun Stortenbeker
Dhr Feike ter Velde
Ds dr. Paul J. Visser
Drs Jef de Vriese (België)
Drs Téó v.d. Weele
Dr. Jim Wilder (U.S.A.)

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van de artikelen is voor de auteur en/of de redactie

Vormgeving

DUO-ontwerp, Utrecht

Druk

???????????????

ISSN: 1383-0295
verschijnt 4x per jaar
Abonnement: minimaal € 12,50 per jaargang

St.Promise

Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater
Tel. 0348 - 563359
Fax. 0348 - 563968
e-mail: info@stichting-promise.nl
internetpagina: www.stichting-promise.nl
Rabobank: 39.16.83.071
Postbank: 4906197

Voor België:

jaarrekening abonnement minimaal € 12,50
Belg.Post.Rek.Nr. 000.16.92.998-57
St.Promise
Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater, Holland

